

3

פ"ה א ארץ ישראל טהורה. ואפילו עירות של כומים שנחוכה. שלא גזרו טומאה אלא על ארץ העמים בנחלה לארץ: ומקואותיה טהורים. ולא מחוקין להו בשאובים, דקמחא נכשאר נעשו: לבעלי קריין. להחין בדברי מורה, דנעל קרי אסור בדברי מורה עד שיטבול, וכי טביל אפילו במקוה של מימיו שאובין מותר: אפי"ו נתמלאו בקריין. שמיאלו מים בנתקף ושפכו לתוך גומא, ומלאותה גומא יש

פרק ח א ארץ ישראל טהורה, ומקואותיה טהורים. מקואות העמים שבהוצה לארץ, אפילו בשרים לבעלי קריין, אפילו

פ"ה א ארץ ישראל טהורה. פי' הר"ב ואפילו שנחוכה. שלא גזרו טומאה אלא על ארץ העמים בנחלה לארץ: ומקואותיה טהורים. ולא מחוקין להו בשאובים, דקמחא נכשאר נעשו: לבעלי קריין. להחין בדברי מורה, דנעל קרי אסור בדברי מורה עד שיטבול, וכי טביל אפילו במקוה של מימיו שאובין מותר: אפי"ו נתמלאו בקריין. שמיאלו מים בנתקף ושפכו לתוך גומא, ומלאותה גומא יש

הכומים לא גזרו. ע"כ. והא דמ"ד פ"ג דהגיגה דקמני שניהודה נאמנים ומפרש הר"ב לפי שרעוה של ארץ כומיים היתה מפסקת כו' פירשו שם התוספות דהכא קודם שקלקלו לדמות יונה. כמ"ש הר"ב דרפ"ו דברכות ור"ש פ"ד דנדה. והכי משמע בירושלמי דמסכת ע"ו פ"ב. דעי כותאי קומי רבי אבהו אבוהיכם היו מסתפקין משלנו. מפני מה אין אחס מסתפקין משלנו. אי"ל אבוהיכם לא קלקלו מעשיהם. אחס קלקלחם מעשיהם. דמינין חמין א"י טהורה וכו': ומקואותיה טהורים. וש צו הבדל זכרונה עדיין. הרמב"ם: טהורים. מלאנו דנקט טהורים במקום כשרים. כמו שהזכירנו במ"ו פ"ו. והכא אע"ג דנסיפא חני כשרים. ניחא ליה למנקט הכא טהורים. אידי דקמני א"י טהורה: אפי"ו נתמלאו בקריין. פי' הר"ב שמלא מים בנתקף ושפכו לתוך גומא ומלאותה גומא יש דרך וכו'. וכ"פ הר"ש. ושם אומר דרך קילון. כלפי הר"ב והר"ש נמ"ט פ"ד דמכשירין ואע"ג דזהו דרך המשכה. הא פסק הר"ב נמ"ד פ"ד. דאין המשכה כשרה אלא בדביה. והכא אפי"ו כולו. ומיהו נ"ל דלא דברו חכמים אלא בזהוה. שכן דרך למלאות בקילון. ואה"נ*) אם נשאנו כולן בלא דרך המשכה כלל. דהו כשרים

פירוש המשניות להרמב"ם

טהרה. ובה ההבדל נזכרהו עדין. ואשר בחוצה לארץ. אינם בחזקה כשרים. ואמנם הם כשרים לבעלי קריין לבד. להיות מים שאובין כשרים לבעלי קריין כמו שביארנו. והוא אמרו ואפי"ו נתמלאו בקריין. אשר הם מים שאובים ודאי ואין בענין ספק שהם כשרים לבעלי קריין. ואחר אמר שהמקואות הנמצאות בא"י. מה שיהיה מהן הוצן משער העיר הנה הוא בחזקה כשר ואפי"ו הגדה טובלת בהם. וזהוה מותרת לבעלה ולא נאמר מאחר שזה איסור כרת לא תטבול אלא במקוה שנחמטה ענינו ונדע שהוא כשר. וכל מקוה שיהיה בתוך המדינה ותסגרו עליו שער המדינה אינו בחזקה טהרה

מלאכת שלמה

אינו אלא זמן שהיו ישראל שרוין על אדמתם אבל האידנא דין ארץ ישראל שיה לארץ העמים בזה וכן משמע בתוספתא ע"כ. אפי"ו

תפארת ישראל

פ"ה (א) גזיר דמ"ט גמי נקט גרישא א"י טהורה. והרי לא שייך הכא כלל. דהרי רק במקואות איירינן בטובה מילתא. אלא מנה רישא לגזירי טעמא דסיפא. דמשום דארץ ישראל טהורה. מציין שם אובלי טהרות. ולהכי גם מקואותיה טהורות. דמהרין נהן. וכדלמין. אפנין ק"ל היכי קאמר הכא סתם טהורים דמשמע כלל מקום. והרי נסיפא מחלקינן בין חוץ או חוץ לעיר. דאי"ל דסיפא פירושא דרישא היא. דא"כ הו"ל כ"ד. וזהו הרי דא"ל לומר כן שמהיה סיפא פירושא דרישא. דהרי לא דמי סיפא לרישא. דגרישא נקט טהורים. ונסיפא נקט כשרים. ודוחק לומר דלא דלא אחת היא. ורק מדנקט בדרך ישראל טהורה נקט גמי במקואות כן. ק' דעכ"פ הו"ל למנקט גם נסיפא טהורה וטמאה מה"ט. וד"ם מרבנותי ה"י נ"ל דגרישא לא איירי כלל בנשע שאובין. אלא טהורים למקואות דומיא דטהורים דארץ ישראל קאמר. דטהורים ממש מכל טומאה ככל מקום. ואפי"ו בתוך העיר. דמדכילה ממניי במקואות שלימות מיירי. וכדנענין למימר

משנה אחרונה

שבח"ץ. כמג הרמב"ם שאם ידוע נעשה כהכשר אין חילוק בין שאלו עובד כוכבים או ישראל אלא מיירי בנחם מקואות הנמצאות שנח"ל בחזקה שאינם כשרים וכו"ל בחזקה כשרים ע"כ ולפי"ו לא ה"ל למימר מקואות העמים אלא מקואות שנח"ל. ונראה דקמ"ל דאפי"ו ידוע שנעשה ע"י עמים כשרין דאפי"ו הם דלא שאובין כשרין להם. והיינו גמי

ציונים פ"ה א ארץ ישראל. ירושלמי פרק מנחה דע"ו. מוס' מנינה כה. ד"ה שרעוה. מ"י פ"י מהלכות מקואות ה"ה.

שינויי נוסחאות פ"ה א העמים כמ"מ רמ"ם.

תוספות חדשים פ"ה א (בכ"ט ד"ה) ומקואותיה כו' הבר"ל כו'. פי' דלא כל המקואות כשרים בלא אלא דם חילוק בין מן הפסח בין מן לפסח.

הג וח"י הרש"ש פ"ה א ע"כ ד"ה לבעלי קריין. להתיירן בדברי תורה. והוא מהרמב"ם והר"ש. ופס"ט ד"ה אפי"ו נמקט רבנה. דהא נגמי דברכות אהא דאפי"ו טילה שאובי ממש שבה לגזירי הכל וילגא פירושא ה"י לע"ד לומר דהכא לא מיירי לענין ד"מ אלא דקאי על הא דלקמן נמי אלו נ"ק שש"ט ט"ו. והוא פי' לנ"ק דהכא דכין דלמי נ"ק ממש רק מדגרישא ולמחמה לכן מקלינן להי בטעלה מקוה כהני. אבל לר"ם קל טפי. ועיין מ"א פי' פ"מ סק"א.

בית שאול

פ"ה א א"י טהורה ומקואותיה טהורין. ע"י ר"ש שהניח דברי הירושלמי ר"ס פי' גמרא דע"י דלא דלת אמר להאמתי שאין שאובין הא למתם מי לא דאינון דרשין אך מעין וכו' מקוה מים יהיה טהור מה מעין מטהר ככל שהוא אף מקוה מטהר ככל שהוא. הנה מזה מנובל דמקוה דודא ארץ יהוה מ' סאה. וי"ע על הירב"ש פי' ר"ד שהארץ להניח רחום טוב. ולא הביא דברי הירושלמי המופשטין דהכא דורשין כן אבל לא אט קי"ל כן. ויבחר מימה על מימה אקרא על וקני הבית ו"ל צו"ד פי' ק"י שדעתי דגם מקוה לטבילה אדם א"י מ' סאה. ועי"ם למתי מתי למאה"י נאשטן שהארץ לטוה דבר כ"ח ה"ל ונפלאמי שבה מנובל בירושלמי נהדא דלא כב"ט. ועי' ספר הישר לר"ם פי' מר"ש ודרכ"י ובמשינה הארכמי ככ"ו וכלן אינו תובד רק ראשי מקוה.

תמו. הרי ש ממחיל ה שמחיל צי"פ ידו ע"י דרך המקל וגורם רק הרשניץ ע"י דבר קוה הם היה אינו ייסת עם לא חמא ע"כ כיון ה שמחיל ח חיישין ר"ח ס"ה. המקבל ל"ם וס"ה

בהן. תו מהוה י' לוגין

אע"ג ח. חשבינן ילו לא המים ז' בגד צטרפין י' עב. י"ש בו אפי"ו שיעלה י' לוגין י' נקבי החשבו

וטבל דהמים שנרבך כשפתו ע"ד ס"ב. המים טמונה טמאה. יתלוש סאה.

השני. סבר ח"ו

שינויי נוסחאות בקילון. נ"מ מן הקילון. שחוף נמשך ר"ה לפתח ר"ה לפתח. מלפנים ד"ג שלפנים וכו' ד"ה ד"ה המפתח ר"ה הפתח. אליעזר. ד"ג אלעזר.

פי' רב האי גאון פ"ח א בקילון. פי' שהיו המים מקובלים בתקום ומנקטים להכיר אותם מים מקובלים אל שדה אחר עשין לו הדגן שיכחו לו המים אל השדה וס' אותו הדגן שמשכן לו המים קילון ומין שהוא כן דמין אצל לא ממי גממים ולא ממי קילון והקין כה שגמלא מן קילון איכה טירמא (מ"ח ב' א' וס' ד' א')

לבעלי קריין. ואח"כ נמי כאותו הפסק שפסק הר"ז בפ"ב מ"ו דשא"כ שהמשיכו כולה כשרה. דהכל אפי' בלא המשכה כלל כשרה. וכן משמע בגמרא פ"ג דנרכות דף כב. דתניא ר"א מ' קאה מ"מ ואמרי' מ"מ לאמרי' מים שאובין ומשמע אפי' כולן שאובין ממש. וכן נראה מלי הרמב"ם בפירושו. ושוב ראינו נב"י א"ח קי' פ"ח שכח דהני מ' קאה אפי' כולן מים שאובין כשרים והניח ראינו ממשנה זו. ועוד תראה שכן הוא מ"ש בשם הראב"ד במ"ג פ"ק דדיים. והתם בלא המשכה מירי. דנהמשכה אף להרמב"ם כשר. כדדייק הכ"מ בפ"ו מהלכות נרכות [ה' ה']:

נתמלאו בקילון. שפארץ ישראל, שחוף למפתחו, כשרים אף לנדות. מלפנים מן המפתח, פשרים לבעלי קריין, ופסולים לכל הטמאים. רבי אליעזר אומר, הקרובים לעיר ולדרך, טמאים מפני הכביסה. והרחוקים, טהורים:

פירוש המשניות להרמב"ם להשתמש האנשים בו כי לפעמים ירצו בגדיהם וכליהם וישבוהו מים שאובים או הם בעיקר הקואתם מים שאובין ואינם ראוים אלא לבעלי קריין כמו שביארנו. ור"א אומר. אפי' אותו שהוא חוף לעיר אם י"י קרוב לעיר הנה הוא בחזקת שאוב להשתמש האנשים בו ואין הלכה כר"א.

מלאכת שלמה

נתמלאו בקילון. גומא עמוקה שמי גשמים מתקלפין בה כדאמא גריש מועד קטן ואפי' מלא כמף והניח מן הקילון וספק לחון המקוה הרא"ש ז"ל. פי' שנבעל קרי אפי' כולן מים שאובין כשרים כדפי' ר"ע ז"ל. ושברא"ץ ישראל שחוף למפתח כשרים אף לנדות שלפנים מן המפתח כשרין לבעלי קריין ופסולין לכל הטמאין. סתמא

ולכא נמיחש להו ב חלוקים. שמטי בתחלה. נחשלת הו קרי הוא, אלא מט ובסוף. של הטלת טמא, דמין קר צריכין טבילה בתחלה, טהו מתחלה ועד סוף

ב חלוקין. חלקוה ש בתחילה השתן ואמר היה השתן כולו תאר

הכביסה. פירש גערוך מרגום גכר נמסלמו ילכו

ללא מחוקין לכו כאלו הנבלי קריין הטמאים. הנריס טבילה. וכי לא דאביילת בעל קרי דמשו דלפי' דמן המורה א' אופנים. דהייט א' כשו ע"ג. ג אשה שפלטת ראשן לטומאה ונמיס נמשמטי שאין יונאין למרומה. אפי' כיון ד לריס (ד): יג ר"ל ב הטימן מוקים. דהייט קת שאין מי רגלים דר בקלח כעין מי רגלים. הוכחה קת שאין מי שו ר"ל אס רהא ק' א דען אומן קקרי רק כה טפין טפין. או עבירים. המי רגלים אלא שיקדם קודם המי רגלים: ד' מי רגלים. או בסוף ד' דמין קרי הוא מד"מ. קרש.

פי' כחז דלמיס חלוקין לרין טבילה לדברי חוה והיינו מתחלה ועד סוף הטלת מי רגלים. אלא פק"ם. דבראה מים מו

אומר הקרובין צע סתמא טן צפ"ק הקרוב אמת פליג מ"ק כהא. הו עמא הא וחלי שפית צו ודחלה לא שפית בעוברי דמתמיר בשאובין צפ"ב טבילה. כומר אלו אס ולא לרין למשמתי ובה"ג טבילה לחוד ולא הערב גמ' במי' מני' בליס ה שמש לא. וי"ל דלחכי לו שטולל במי' דה' ד' נ

י כ י נ תפארת ישראל

שיהי' בעל קרי אסור בד"ח וק"ש ונרכות עד שיטובל במ' קאה ואפי' שאובין. או עד שטיילו עליו ט' קבין [כתיב כיב ב']. מיהו האדנה בטלו לטבילה זו דאחליט עמלא. ויהוהו עי"ו בטול מורה כאלו יעבטו מתמח חולשחם וני' לעל פיג ר"ט: ה קילון הוא גומא שעשו למיטם מים [כרס מ"ק]. וה"ק אפי' רהא שפסכו שאובין לגומא. אפי' מומר לטובל בהן לקרי. דכיון דרי"א דמדאווימח אפי' כולה שאובין כשר אפי' לטבילה לטומאה דאורימח [נרמב"ם פ"ד דמקואות]. להכי לטומאה קרי לר"ם שהוא רק מדרכנן הקילו גבה לכ"ע. ונקט קילון לדיוקא. דדוקא בקילון שהוא גומא שנקרקע שרי. הא כשהיו מ' קאה ככלי לא מהני [כנרכות כ"ב ב]. והוא דלא נקט הכא דפקולין לשאר טמאין ככפיפא במקואות שג"מ. הי"ט משום דהי פשוט. דהרי אפי' אינן שאובין לא מהני להו טבילה בחוף לארץ. דכל מי שצמול טמא הוא. ונרין הייה ג' ח'. חון משנעמח באריה א"ל הייה. אבל עכ"פ לרין טבילה [כנפג ט"ו ב' וסור י"ד ב']: ו ר"ל מקואות שלימות הנמלאות כלי' וחלו יודע אס הן שאובין או לא: ז ר"ל אס המקואות שגמלא. הן חוף מפתח העיר. דשם אין רגילין למלאות כמף ולעשות מקוה ממים שאובין למשמתי צני העיר לרחייה וביצום. מדאין בני עיר מנזין סס. להכי אמרינן דודאי נתקבצו סס המ' קאה מאיליהן מגשמים שירדו לסס. להכי כשרים וכו': ח אף דיס איסור כרה לבעלה: ט דמדהן חון העיר. ודחי צני העיר עשאום ככוונה. ומלאו כמף שאובין לנורן משמישן לרחייה וכניסה. ופע"ג דשאובין מד"ס. וספיקן מומר [לעיל פיג מ"ג]. והו רק כמסופק אס נפלו ג' לוגין מהן למקוה חסירה. אבל לטובל בהן עממן. הרי כולה שאובין פסול מדאורימח. ואפי' להרמב"ם דגס כולה שאובין מד"ס. אפי' ה יס לחלק. דמסופק אס נפלו ג' לוגין שאובין למקוה חסירה ממ' קאה. יס להמים שנהמקוה חוקת כשרות. משא"כ הכא אין להמים הללו חוקת כשרות. ואדרבה מסתמא נעשו משאובין להשמטי צני עיר (ב): י ג"ל דס"ל דפע"ג דכשהן חון לעיר שוב אין לחוש צני העיר עשאום משאובין למשמשי. רק דחי מאיליהן נתקבצו המ' קאה ממי גשמים. עכ"פ כל שכן קרובים לעיר ולדרך. הרי רגל בני אדם מנייה סס. והחיישין שבעד שלא מלאו המ' קאה נפסלו משאובין ע"י העבירים סס. ונקט כניסה. משום דמזוי שימחו שאובין ע"י כניסה. דדרך המכבדים לפחות הנגדים אחר הכניסה. ושמח כבטו סס העבירים נגדיהן. ואחר שכבטו ססטוס לחון המים. ונפסלו צני לוגין שנספטו לסס [לעיל פיג מ"ג]. ופע"ג שח"ב ירדו שוב גשמים ותחמלאו למ' קאה. הרי מקוה חסירה שנפסלה מג' לוגין שאובין שנפלו למוכה. אין לה תקוה אפי' ירדו לחוכה ח"כ מים רבים כשרים עד שי"ל ממנה מלאה ועוד [לעיל פיג]. ות"ק ס"ל. דכיון דמחוקין שמתחלה ה' סס מים כשרים. אי"כ לא הו"ל רק ספק נפלו לסס ג' לוגין שאובין. וכשר [לעיל פיג מ"ג] (ג): יא וכשהן מ' קאה כשרים לטבילה נה.

משנה אחרונה

דלא ממסים בה הכא ופסולין לכל הטמאים דמתי כפיפא דהא מלאה דפטיטא היא דכתיב שאובין הם אלא דקמ"ל לבעלי קריין כשרים. ר"א

ספר

הלכות גדולות

מחובר ומיוסד להלכות

כפי סדר

שתא סדרי תלמוד הבבלי

חבור זה הספר נזכר בחדיבה מקומות בתוספות על התלמוד, וכל המוסקים מביאים פסק דעת הלכות גדולות, כתב בעל הלכות גדולות. אפס בשם תלודת מחבר הספר נכצאו דעות מחולקות כאשר יתבאר בהדגעה, ולפי דעת הדיב רבינו משה סקצו ול בקרסת ספר המצות שלו ול ראו הטאות שעמדו אחרי האמוראים שאין יכולין להפסיק לרבים כל התלמוד ועשו ספרים קצרים מהלכות מסוקות לקיים תורה בישראל. רב יהודאי נאן קשת הלכות גדולות וכו'. ולכל הדעות כלל אמרו קדמונינו ול קבל האמת ממי שאמרו, והתורה כלה מרועה אחי נתנה :

גדפס פנפ ראשונה בווינציה סנת שיה לשיק .

עתה גדפס בתוספת הגהות ומראה מקומות וחדושים קצרים , מהרב הנאון הכפורס

מותרי אברהם שמעון מרזיב בקידאן, ישיא :

ווארשא

בדפוס ר' יצחק גאלדמאן רל

שמע ספק לא קרא קריית שמע אין חוזר וקורא קריית שמע
 ספק אמר אמת ויציב ספק לא אמר אמת ויציב חוזר ואומר
 אמת ויציב אמתא קסבר קריית שמע דרבנן אמת ויציב דאורייתא
 מחייב רב יוסף ובשכבך זכקומך אל אביי סווא דדברי
 חורס כתיב ורבי אלעזר אמר ספק קרא קריית שמע ספק
 לא קרא קריית שמע חוזר וקורא ספק הספלה ספק לא
 הספלה אין חוזר ומתפלל. ור' יוחנן אמר וילוי שיסתכל אדם
 כל היום כולו. והלכתא ספק קרא קריית שמע ספק לא
 קרא חוזר וקורא. ודאי קרא ובה ומלאן טען קורין קורא
 פסוק ראשון לבדו. ספק אמר אמת ויציב ספק לא
 אמר חוזר ואומר וכן ברכות המזון וכן ברכת שבעה המינין
 דחיובא דאורייתא ניכסו חוזר ומברך אבל שאר ברכות דרבנן לא
 סדר ומברך. (שם) ספק הספלה ספק לא הספלה חוזר ומתפלל
 ודאי הספלה ומלאן ליבור שמסתכלים אם יכול לחדש דבר בחלתו
 יתפלל ואם לאו אל יתפלל ור' יוחנן אמר וילוי שיסתכל אדם
 כל היום כולו ויילכחא דרבי יוחנן בספק. (שם ע"ב) אמר
 רב הונא הנכנס לבית הכנסת ומלאן ליבור שמסתכלין אם
 יכול להסתכל ולגמור עד שלא יגיע שליח ליבור למדוי יתפלל
 ואם לאו אל יתפלל. ורבי יבועט בן לוי אמר אם יכול
 להסתכל ולגמור עד שלא יגיע שליח ליבור לקדוש יתפלל ואם
 לאו אל יתפלל. במאי קמיפלגי רב הונא סבר יחיד אומר
 קדוש ורבי יבועט בן לוי סבר אין יחיד אומר קדוש וכן
 אמר רב יוחנן. אין יחיד אומר קדוש וכן אמר רב אדא בר
 אבהו אין יחיד אומר קדוש דאמר רב אדא בר אבהו ממין
 שאין יחיד אומר קדוש שנאמר ונקדשתי בחוך בני ישראל הוי
 דבר שבקדושה וכל דבר שבקדושה לא יבא פתוח מעשרה.
 מאי משמע חלמי רבנאי אחיה דרבי חייה בר אבא אחיה חוך
 חוך כתיב הכא ונקדשתי בחוך בני ישראל וכתיב הכא הסס בדלע
 מחוך העדה הזאת מה להבן עשרה אף כאלו נמי עשרה.
 ומיין לעדה שהיא עשרה שנאמר עד מתי לעדה כרעה ילאו
 יבועט וכלב. דכולי עלמא מיהא מיפסק לא פסקין לקדושה.
 איבעיא לכו מכו להפסיק ליטא שמיים רבא מברך כי אבא
 רב דימי אמר ר' יבודה ור"ם והלמדי ר' יוחנן אמרו לכל
 אין מפסיק חוץ מיהא שמו הגדול מבורך שאפיט שוסק
 במעט מרכבה פוסק והכי מילי דשחיק ולא עני כדדייכו
 דאמר רב שמע ולא עניס ילאו וכדאמריין ויחנך סדר
 ללוחמי יב וכן נהינן רבן דכד עסיקין בשמונה עשרה לא
 עני קדוש מידי דהוה אפועלין דכל חד וחד עסיק במלאכתו
 ולבשר שמונה עשרה עני. (שם ע"ג) צנו מיהא מר' חייה
 בר אבא שמע ולא עניס מכו אמר לכו חמייתא וספרייא
 ודורשיא ורישי עמא אמרי' שמע ולא עניס ילאו השומע
 כעונה. (ברכות יג:) בעא מיניה שמואל מרב מכו לענות
 אמן אחר חינוקות של בית רבן אל מן הכל עונין אמן
 חוץ מחינוקות של בית רבן הוילי ולבתלמד עשוין והכי מילי
 בלא עידן אפטורי אבל בעידן אפטורי ענין. (שם ע"ג)
 ח"ר ה' עומד בחפלה ומכר שהוא בשל קרי [לא יפסיק אלא
 יקלר הים קירא בחורה ומכר שהוא בשל קרי] אינו מקלר
 ועולה אלא מנגנס וקורא ר"מ אומר אין בשל קרי רשאי
 לקרוא בחורה יומר תשלם פסוקין. ח"ר הים עומד ומתפלל
 וראש לואה כנגדו מהלך לפניו כדי שיורקנה לאחריו ארבע
 אמות ויתפלל והתניא לרדיון לא קשיא סא דאיפשר סא ולא
 איפשר. (שם) והיבא דלני ואשכח לואה היבא דלני ללוחיה לאו
 ללוחיה

דאמרי סליסר אלפי גברי ומינייהו שיתא אלפי שיטורי עולא
 אמר פגון דחיילי גברי מאכולא ועד סיכרא. אמר רב ששם
 אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן כנחיתאס קך נעילתאס מה
 נחיתאס בששים רבוא אף נעילתאס בששים רבוא והכי מילי
 למאן דקרי והלוי אבל דמתני לים ליה שיעורא: (שם) ואבדו
 לאישתעווי קמי שיבבא מילתא דלא לריכא דאמר (שם כג:)
 רבי זיקא אמר רבי אמי אמר רבי שמעון בן לקיש אין
 אומרים בפני המה חלל דבריו של מלך. אמר רבי אבא בר
 כהנא לא נלכחא אלא בדברי חורה דחלשא דעמיס אבל במילי
 דעלמא לא. איבא דאמרי אמר רבי אבא בר כהנא לא נלכחא
 אלא אפילו בדברי חורה וכל שכן במילי דעלמא. (שם ע"ג)
 חנו רבן אין מוילין אס המה סמוך לקריית שמע ואס הסחילו
 אין מססיקין. הניא לא יכלך אדם צביה הקברות וחסילין
 בראשו וסר חורה בזרועו משום שנאמר לועג לרש חרף עושהו
 דכיון דאיכסו לאו צני הכי מיכסו חלשא דעסייהו וש"מ בית
 סקדרות כתיב אמת דמי ואודי ואודי כי מרחיק ארבע אמות
 פסי דמי. (שם כ"ג) נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריית
 שמע ומן הסחילין וחייבין בחפלה ובמחזה ובברכות המזון
 מאי טעמא פטורות מקריית שמע דכתיב בשכבך ובקומך וחסילין
 לילה ה לא זמן חסילין הואי מלוא עשה שסזמן גרמא וכל
 מלוא עשה שסזמן גרמא נשים פטורות. וחייבות בחפלה
 דדחמי היא. ובמחזה פשיטא מלוא עשה שלא הזמן גרמא
 היא סלקא דעתך דתינא והואיל וכתיב ביה בשכבך ובקומך
 חאי כמלוא עשה שסזמן גרמא קמ"ל. אימא הכי נמי (יומא
 יא:) אמר קרא למען ירכו ישיכם וימי בניכם גברי בעו חיי
 פני לא בעו חיי הילכך מחייבין. (ברכות נו) ברכות המזון
 פשיטא דמלוא עשה שלא הזמן גרמא היא סד"א הוילי וכתיב
 ויאמר משה בכתב' לכם בערב בשר לאכל ולחם בנקר לבצע
 חויו כמלוא עשה שסזמן גרמא קמ"ל. בעל קרי מהרבה
 בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך
 לאחריו ואינו מברך לפניו רבי יהודה אומר מברך לפנייה
 ולאחריה. בעל קרי מהרבה בלבו משום דעורא חיקן
 טבילה לבטלי קריין. (שם ע"ד) אמר רבי ינאי שמעתי
 שמקילין בה ושמעתי שמחמירין בה וכל המחמיר בה מאריבין
 לו ימי וסחוי. מקילין בה מסחא במים שאובין מחמירין
 בה דמארכי טבילה במי מקוה ג' והשתא נהוג עלמא דקאי
 בעל קרי בחורה וקריית שמע ותפלה ויורד לפני החיבה קמי
 טבילה דכי אחא זעירי אמר בטולה לטבילתא ואמרי לה
 בטולה לטבילתא מאן דאמר בטולה לטבילתא כרבי יהודה
 בן בסירא ומאן דאמר בטולה לטבילתא כרב חסדא דרב חסדא
 לויט אחאן דמסדר אחיא בעידן קריית שמע. ואף על גב
 דאמר רבא (שם ע"ה) מדברי רבא ללמד בריא המרגיל ארבעים
 סאה מולה המרגיל וכריא לאונכו השעה קבין חולה לאונכו
 פטור מכלום. (שם ע"ה) אמר רב נחמן בר יצחק נהוג עלמא
 כחלחא סאבי כרבי אילעאי בראשית הגז דחניא רבי אילעאי
 אומר ראשית הגז אינו טובא אלא כארץ כרבי יאשיה בכלאים
 דחניא רבי יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שזירע הטוב
 ושערה וחרץ במטולה יד כרבי יהודה בן בתירה בדברי
 חורה דחניא רבי יהודה בן בתירה אומר אין דברי חורה
 מקבלין עומאס בנאמר הלאו בה דברי כאש נאס ה' מה אש
 אין מקבלת עומאס אף דברי חורה אין מקבלין עומאס.
 (שם ע"ה) אמר רב יהודה אמר שמואל ספק קרא קריית

ד כ"ס בשאלות פ"ט ה' לקמן בהל' חסילין ספק דלילה ז"ת ותנה וז"ל לאו ז"ח: ו ע"פ גמ' : ז הובא בעור ס' ס"ה: ח סוכה דכר' דל"ט
 ס' י"ד ובש"ע ס"ה ס"ב: ט עכ"ל ס"ה ס"ז ובמ"א פ"ט: י סוכה דכר' ע"ס כע"ל ד"ה וילוי: יא גמ' ליטא: יב כ"ס בשאלות פ"ה ח' ומי'

Abraham ben Isaac, of Narbonne, ca. 1110 - ca. 1179.

ספר

7

האשכול

יסוד

רבנו אברהם ב"ר יצחק אב"ד זצ"ל מנרבונא חותנו ורבו של הראב"ד זצ"ל

העתקתי מכתב ספרדי ישן נושן והגהתי בשום שכל ועוסק הרעיון, וטהרתו מכל סיני השגיאות מחשכים ומגרעות אשר סעלה בו יד הסופר, גם בארתי כל הסתום והחמום בספר והעדיתי מקור דבריו, וערכתי עליו דברי החכמים העוסדים על ימינו ופקדתי שם גם את מריבוני, כל אלה חוברו יחדו כבאורי אשר פי ה' יקבנו

נחל אשכול

ובראשית הספר פתחתי לעין הקורא **בבוא**, הודעתיו בו תולדות ותכונת המחבר ומעשהו בקדש. את הכל יפה עשיתי בעטוי כיר ה' הטובה עלי אנכי הצעיר

צבי בנימין בלאא"מ הגאון החסיד מו"ה אברהם אייערכך זצ"ל
טומר תמרים הקדש פס ק"ק האלברשטאדט יע"א.

חלק ראשון

כל חלפת חלה וקיש, ברכת כרנים, נטוי, סקרה, בירום, ברכת הרואה, בית הנבט, מנחה, מקריב תצוקות, ברכת ככלל, וברכות מונות ופירות ויהי, חלכות נדה ופקאות, ברכת ה' דרתי יצאו בזמן קרוב לאור **חלק שני וחלק שלישי** אשר יוכלו ללכת שני חמישי, תענית, רית, ה"ב, ה"ג ס"ה וסדר הקריאה, ה"א פומה, ציצת, ח"ן, סלה, ילרת, רשאה, נויס, עולה, בלויס, שעטנן, היבנה, ח"ה, מקר קטן, אכלות, טפאות כרן, ערובין, רות, י"ה, י"ט, סת, סוכה, ללכ, שמיטת ח"ה, בריקת רשאה, ח"י טרופה, ספני בח"ו דניס וחגיגות וצויס, כהנה דבקשה, ח"ב, דם, גיה, הערבות, שקרי התורה, נקר, אטו ואת בנו, ע"ה, י"ה, פ' הוצק, ראשית הנו, שלח הקן, הקדש, לקחת ל"י הששי ובשר א"י, הפית נ"ש חרסין, חלכות דרבנן יעקה.

האלברשטאדט, תרל"ח לפ"ק.

ספר האשכול, הלכות תפלה וקריאת שמע.

א. תניא רבי יהודה בן בחירא אומר א אין דברי תורה טקבלין טומאה. ומעשה בחלמדי אחד שהי' מנמנם וקורא למעלה מרבי יהודה ב"ב אסר לו פתח פיך ויאירו דבריך שאין דברי תורה טקבלין טומאה שני' הלא כה דברי כאש נאם ה' סה אש אינו טקבל טומאה אף ד"ת אינו טקבלין טומאה. אמר רב נחמן בר יצחק נהוג עלמא כחלחא מבי כר' יהודה ב"ב בדברי תורה, כר' יאשיה בכלאים, כר' אלעאי בראשית הגז ב. כי אחא ועירי אמר בטלוח לטבילוחא, ואמרי לה בטלוח לטבילוחא, מאן דאמר לטבילוחא כר' יהודה ב"ב, ומאן דאמר לטבילוחא כרב חסדא, דרב חסדא לייט אסאן דסהדר אמיא בעדן צלוחא ג. איכא סאן דאמר דבטלוח לטבילוחא בין לדברי תורה בין לחפלה, ואיכא סאן דאמר הני מילי לדברי תורה אבל לחפלה בעל קרי צריך טבילה, ולא טבילה דוקא אלא אף רחיצה בתשעה קבין. וכחכ רב האי נאין ו"ל כיון דבגמרא ליכא בהא מלתא נקוט סנהג כל ישראל שכל בעלי קריין אע"פ שאין להם טים אין מתפללין עד שיטבלו או עד שירחצו כט' קבין ד. סיהו חקנתא דעורא בטלוח ה' דמתחלה לא נתפשטה גורתו בכל ישראל כדאי' בירושלמי יומא ו' לפיכך התירו משום בטול דברי תורה ו' לחויו לן דבעל קרי הטובל אין צריך חפיפה כבשאר טבילות דאין חציצה פוסלת בטבילה זו אם לא חציצה ברוב הגוף דהוי כאלו לא טבל ו'. ופדלא איבעי' לן הכי בשום דוכתא בטבילה קרי, אלמא התם דגורו טבילה משום סרך אסור כרת שנכנס טמא למקדש ולאכול תרומה וקדשים שפיר קטבעיא, ופשיט ל' דשייך חציצה בכל טבילה דרבנן שחקנו להכשירו להכנס למקדש ולאכול תרומה וקדשים כדחנן בטקואות י' ואטרו יא בעל קרי החולה שנפלו עליו ט' קבין טים טהור ואפי' משנים ושלשה כלים מצטרפין, ולא דוקא חולה אפי' בריא כדאמר רב הונא לרבנן אפשר במרחצאות יב והכי נטי מסקינן דליח הלכתא כרב חסא דבעי טבילה יג וכיון דדי בט' ב

נחל אשכול

א ברכות כ"ב ס"ל בעל קרי מותר בדברי תורה. ב ר' יאשיה ס"ל בכלאי כרס אינו חייב עד שזרע חטט שגורה ומרנן במפולח יד, ור' אלעאי ס"ל ראשית כגו אינו עובד אלא בנרנן. כר"ף ורננו סדרו בתחלת ריב"ז ואח"כ ר' יאשיה ואח"כ רבי אלעאי (ולא כסדר שב"ס שלנו: ר' אלעאי, ר' יאשיה, ריב"ז) לפי זקנתו, ריב"ז כי חנא נחמו לפי ריב"ז, ור' אלעאי חלמדי ר"א בן סורקוטס כדאי' ספ"ק דערובין א"ר אלעאי שמעתי מר' אליעזר, ור"א נשעה כמרבן עדין נעיר וחלמדי ועי"ס מנסות ס"ס ע"ב. ובפ"י דחולין מקדים כר"ף ורננו ר' אלעאי בראשית כגו כיון דקאי סס בראשית כגו: ג רננו גרם לקמן בברכות ט"ו כר"ף ר"ח לא לייט אלא מאן דמכרז אחיח לק"ס דחמי עובר מחר, אבל לחפלה בעי לאשחורי, ור"ח לא חייבי לקרי אלא בנטי' לק"ס ולחפלה בכל זמן; ד דברי כגון חזיה כר"ף ולא חסייס בט' קבין, ומסופקין מר"א חי רב סאי גאון דוקא טבילה בעי, וככל נפשט. ה וקסא אי"כ לחס לריכין טבילה או רחיקה? ומנלתי ברנ"בס פ"ד דחפלה עורא חקן טבילה לר"ח וז"ל שערד אחריו חקן גס לחפלה. וז"ל ימח, ובכ"ח לא יע מוקד כרנ"בס. לער"ד ילא מירושלמי ה"ל: ר"ח אחר כל עמון לא חקניו טבילה אלא חפסי החלמדי, שאס לחס אומר מותר, אף הוא אחר אלק ואעפ"י נרכי ואח"כ אסוב. ואס נאמר. סעורא חקן בתחלת גס לחפלה ולנרכות מר"ל שמפסי החלמדי כ"ז ועוד חזיט בברכות כ"ב טר' יכרס חזירי לבעל קרי לברך כל הנרכות ואיסרו בת"ח. ולחן טעם לברך, אלא אס נאמר עקר גורח עורא על ח"ת דסחיך אקרא דחייחי חסס וכו' ונתיך לנתיך וגו' יוס אשר עמדת חס להקן בעלי קריין אסורין אף כחן אסוריס בת"ח. ו פרק ה' ס"א חפחר במקום שאין טבילין. ו דאל"כ לא יוכל לנטול שאין ב"ד וכל לנטול דברי ב"ד חזרו אלא"כ גדול כיוחט במכסה ובמנין, וכ"כ ח"ס ב"ק פ"ב ע"ב ורנ"בס פ"ד דק"ס. ועי' ע"ו ל"ו דק"ס ס"י בסיחור שמן ופת, וכחובות ג' וכו' לנטול בשלישי וס"ד, וכל מקום שעקר חקס ראשונה, או חכוס טלא נחפשטס או חמסס כסר חכסול עתי"ט ע"ו ל"ו, אבל חקסס שנחפשטס מתחלה ואח"כ פקפקו כס אין ראשין להחיר וכ"כ ר"סי ע"ו ל"ו: ר"י בדק ומנח שמתחלה לא פסט אסיר שמן וכן כתי"ו פ"ב דממריס. וכ' ח"ס ע"ו ל"ו ע"ב אפי' ככ"ג נריך ב"ד קטן ומשמעות כרנ"בס פ"ב דממריס כל' וי"ן חין מתנגד ל"ס הרק. חכו מ"ס רנט כאן: לפיכך החירו חמסס בטול חורס. ח בערובין ד' ע"ב דבר חורס רובו ומקפיד עליו ח"ן ושליש מקפיד איש ח"ן, וגזרו על רובו שאינו מקפיד חמסס רובו סזקסיה, ועל חציט המקפיד חמסס רובו במקפיד. ורננו פוסקי' ס"ל דאף כבצר איירי, ולא כר"סי דס"ל דוקא כשער נאחר כלל זס. וס"ס במעוט המקפיד סוי טבילה מר"ח אבל ברוב המקפיד חין טבילה, וכל חס שמ"ן ברובו מסתחא מקפידין כמ"ס סיסקי' ב"ד ס' ק"ס אפי' לעטין מעוט חולין אחרי רוב בני אדם, לכך כ' רננו ח"נ"ס ברוב כגוף לא סוי טבילה כלל. ט יוחא ל"א גבי סוכוס לעזרס אפי' ססור נריך טבילה. י פ"ה מ"א: מקואות שנחנס לחרך כשריס לבעלי קריין אפי' נתחללו בקילין פי' סשפכו לגומא וכן כגומא כח למקוס, וזלו דוקא שכל חן כגומא דרך כחשכס, אפי' נאצו טק למקוס כלא סחשכס עתי"ט. יא מקואות פ"ג מ"ד. יב ברכות כ"ג, ומרחצאות כלים ושליבין ונריך להפיל עליו ט' קבין כדאמר ר' אצל סס. יג ברכות כ"ג ע"ב רב חמא טבג עמנו לקרי כסנריך להפיל

10

1) הגהות מיימוניות ד' [מספילה אונג פט כט...]

חולה ששמש ממנו, אבל מולת שראה קרי לאונסו פטור (צ"י ד"ה...)

חולה ששמש ממנו, אבל מולת שראה קרי לאונסו פטור (צ"י ד"ה...)

דחשעה קבין (א) וכן פשט (כ) המנהג... שכתב ש' שאין לאשה (ב) נדה צימית ראייתה לנכס לביית הכנסת...

דחשעה קבין (א) וכן פשט (כ) המנהג... שכתב ש' שאין לאשה (ב) נדה צימית ראייתה לנכס לביית הכנסת...

ששפוח עליו, אבל לא לטובל בחוכם, בין אם הם ככלי או בקרקע...

ששפוח עליו, אבל לא לטובל בחוכם, בין אם הם ככלי או בקרקע...

צורת זקנים

א) וכן פשט המנהג... ב) במקום שאין שם כלל... או מוטף אסור...

וגם כשמחפליים אין עומדת בפני חבדושה, ומשום מנהג וכבוד עושים כן ולא משום איסור, עכ"ל. וכן עיקר: ג בימים נוראים...

וגם כשמחפליים אין עומדת בפני חבדושה, ומשום מנהג וכבוד עושים כן ולא משום איסור, עכ"ל. וכן עיקר: ג בימים נוראים...

שערי תשובה

ש' זוכית כשל כלי חסם, וראיה מהרמב"ם [קריאת שמע ג' יב]... ואח"כ כתב שאין ראייה, ודעתו ג"כ כפסק השו"ע ע"ש:

באר היטב

(א) המנהג, ואף הטהג טעלה זו דוקא ביאל או מולת ששמש ממנו, אבל חולה שראה קרי לאונסו פטור... (ב) גדר. כתב רבינו ירוחם [נתיב טו מ"ג] יש טועין לומר שהנשים יולדות לא יבטלו לביית הכנסת...

היות הרעות

1) ברצות מפילה... 2) אלא טעלה ה כתב מה שכתבתי עמוף קריאת שמע, ושם שנתנו הגמרא והגו...

ביאור הגר"א

וכתב בשם רב האי גאון כתי' קבין, אלא כסברא ראשונה שם, וראיה ממה שכתוב בירושלמי פרק בתרא דיומא וילכה אן השתא כרחיצא אסור בחמישי...

מחצית השקל

היה פטור: ז' ופי' סאה שאובים כשרים. ודוקא כשהם בקרקע אבל ככלי לא: אם ראה מים ה"ל [קבין] כח עזרא לא גור על זאת. אע"ג דלקמן סימן תר"ו...

היה פטור: ז' ופי' סאה שאובים כשרים. ודוקא כשהם בקרקע אבל ככלי לא: אם ראה מים ה"ל [קבין] כח עזרא לא גור על זאת. אע"ג דלקמן סימן תר"ו...

12

פסו (ב) וזרע של קטן. היינו פחות משע שנים ויום אחד שכנת זרע שלו אינה מטמאה. ועיין מגן אברהם הל' פסח סי' תנ"ז [פק"ו] שכנת שם, דקטן אם ראה קרי טמא. ונחק יעקב שם [פקי"ב] חמה מהש"ס נדה ל"ב ע"ב ור"מ כאן ה"ב דפסוח מן משע אין שכנת זרעו מטמאה, ונחק יוסף [שם אות ט'] מביא בשם כמה גדולים, דדוקא שכנת זרע של קטן אינה מטמאה אחרים הנוגעים אבל הוא עצמו טמא כבעל קרי"א.

לפיכך כשיקרה בו אותו דבר שמראה בו הטייתו אל התאוה החומרית, ראוי לעמוד יום אחד בטומאתו כדי שתתנקה מחשבתו יפה ואחר כך יטהר"א.

מדיני המצוה, מה שאמרו זכרונם לברכה [נדה מ"ג ע"ב] ששיעורו לנוגע כעדשה, ולרואה הקרי ככל שהוא, ואחד רואה קרי באונס או ברצון טמא.

(ב) זרע של קטן אינו מטמא, וזרע אדם אינו טמא אלא לבן, וכל זרע שאין האדם מרגיש בו לא בתחילה ולא בסוף אינו טמא"ג. (ג) והמהרהר בלילה וראה ששימש בחלום ועמד ומצא בשרו חם, אע"פ שלא ראה שכבת זרע טמא. ויתר פרטיה מבוארים במסכת זבים.

(ד) ונהגת טומאת שכבת זרע בכל מקום ובכל זמן, אבל עכשיו בעוונותינו שאין לנו לא מקדש ולא קדשים אין אנו צריכין להזהר בענין הטומאה.

ואעפ"כ עזרא תיקן טבילה לבעלי קריין, כדי שיהיו נקיים וטהורים יותר במחשבתן, ולא יהיו בני אדם מצויין עם נשותיהן כתרנגולין. ובזמנו לא היה אדם מתפלל ושונה בתורה עד אחר טבילה. ובזמן הזה פסקנו בגמרא [ברכות כ"ב ע"א] דבטלוח חכמים לטבילותא, ואין אדם מנמנע מלהתפלל ולשנות' גם להניח תפלין בשביל קרי, ואפילו לנטילותא, דהיינו הדחת הגוף בתשעה קבין מים גם כן ביטול' ועכשיו לא יטבלו ולא ידיחו כלל. ואמנם בעל נפש המטהר לקריו גם היום מדה טובה ומשובחת היא לו ותבוא עליו ברכה', ויודע דרך הטהרה ורוב טובה יחזיק בה.

א. חטא הטהור והטהור הוא עצמה הטומאה. כמיש בעי"ב כ"ע"ב ונשמרת מכל דבר רע וכו'. ועיין רש"י ברכות כ"ב ע"א דכל חטאים מתירים בתורה שאף הם יכולים להיות באימה וברתא אבל בעל קרי אינו אלא מתוך קלות ראש וזרות הדעת. ב. עיין מנחת אות ד' ג. כמיש בב"ק פ"ב ע"א ד. בתורה. ה. כדעת הראב"ד המובא בטור או"ח סוף סי' פ"ח ועיין מנחת אות ז' ו. עיין ברכות שם. וכל המחמיר בה על עצמו מאריכין לו ימים ושבתיו.

זרע של גוי טהור, ושל עד טמאה, ושל גר חושב טהור. וכן שכנת זרע של גוי טהורה, ושל עד טמאה, ושל גר חושב טהור. וכן שכנת זרע של עונות, עיין ר"מ וסוף משנה כאן ה"א שג"כ טמאה כרואה נבל שהוא, והשכנת זרע מטמאה אחרים ג"כ. ואם לאחר השיעור, להר"מ כאן שהוא שלש עונות, האשה טהורה וגם השכנת זרע טהורה שאינה מטמאה אחרים. ואיש הנרצע כשפירש ממנו שכנת זרע אפילו לאחר כמה עונות מטמאה. ושכנת זרע

מטמאה דוקא כשהיא למה ולא יבשה, והשיעור עיין ר"מ כאן ה"ד. וגויה או כהמה שפולטת שכנת זרע של ישראל אפילו לאחר העונות הנ"ל הוא פסק ומטמאה אחרים מספקין. ולהמשנה למלך שכנתו לעיל דגם בגמר ביאתו ולא הוליא שכנת זרע שמתאים מגזירת הכתוב, אינו מטמא נבל על הגויה ולא הוליא שכנת זרע אש טמא, או כמו שהסורה מיעטה את האשה מביאת גוי הוא הדיון גם הוא טהור אש נבל על הגויה. ובעל קרי יכול לטבול מיד ואוכל צממשר, ודינו כדיון טבול יום עד שיעריב שמשו, [ואו] הוא טהור גמור [ר"מ כאן פ"ח ה"א].

(ד) ונהגת וכו'. כבר כתבתי [לעיל מ"ז] מ"ז קע"ח אות י"א, דנפקא מינה גם היום, שאסור ליכנס למקום הר הבית, כי בעל קרי משלח משני מחטות ג"כ כמו שכנתו לעיל [אות ד']. ודע דהפולטת שכנת זרע כיון דפסקינן דהוי כרואה, וסופרת טיבה כמבואר גר"מ כאן ה"א, א"כ היא כבעל קרי ומשתלחת אף ממחנה ליה כיון דטומאה יולאת מגופה, ושפוט'.

[ז] ומה שכנת הרב המחנך ואע"פ כן עולא תיקן וכו' ובזמן הזה פסקנו בגמרא דנטילה חכמים לטבילותא וכו'. כן הוא ג"כ דעת הר"מ בפ"ד מקריאת שמע ה"ח ופ"ד מטפילה ה"ל ה' דנטל לגמרי ואף ר"ה' [במשנה קבין] בעלה, ויש שיטות לתפילה לא בעלה, ויש שיטות דלחילה בתשעה קבין צני, עיין טור אורח חיים סי' פ"ח ובבית יוסף.

והנה אפשר דאדם יכול לקבל על עצמו טבילה ולשויה עליו חובצה, כמו שמצינו בתפילת ערבית דאף שהיא רשות מכל מקום כיון שהתפלל שוויה עליו חובצה [ר"ף ברכות דף י"ט ע"א]. אף כראה דדוקא להחמיר מהני קבלה אבל לא להקל, והאי חומרא דאחי לדי קולא שעל ידי זה יעטל מקריאת שמע ותפילה לא מהני קבלה, וכעין זה מבואר בר"מ פ"ג משפיעת עשור ה"ג דאין בעל קרי יכול לטבול ביום הכיפורים'.

זוהו ימים כמיים שמעתי בשם גדול אחד, שנסתפק אי בטבילת עזרא פוסלת חלינה, ופסולת ליה מדאמרין ביצמות פרק המולך מ"ה ע"ב האי דהו קרו ליה בר ארמאי, ואמר ר' יהושע בן לוי מי לא טבל לקריו, וגראה שם דטבילה זו היפה מתקנת עזרא לא לטהרות, דהיה צנבל. ואי נימא דחלינה אינה פוסלת בטבילת עזרא, א"כ אין מהני ליה טבילת קריו לטבילת גר, הא בטבילת גר פוסלת חלינה כמו לטהרות, ע"ש צמ' מ"ז ע"ב ורש"י שם מ"ה ע"ב ד"ה מי ומפרשים שם שפירשו דטבילה זו עולה לשם גירות ע"ש, אלא על כרחך דטבילת זו פוסלת ג"כ חלינה, כן שמעתי' ולי קשה הא מבואר

ה) בשבת פ"ו ע"ב מביעיא לן רילמא בגויה ובכהמה אינה מסרחת וסלקא בתיק'.
ו) להלן מצוה קפ"א אות ה' ד"ה ולכאורה, רן בזה שוב וגשאר בצ"ע.
ז) וב"כ בתורת חיים (סופר) סי' פ"ח ראיין יכול לקבל עליו חומרא נגד הרין, וקורא קיש ומחפלו ולומר כשאין לו אפשרות לטבול.
ח) וב"כ בספר קובץ על הרמב"ם הל' קריאת שמע פ"ד ה"ח בשם הגאון מהר"ם מהמבורג. ובחי' הרשב"א בימות מ"ז ע"ב מביא גירסת הספרים שם דכל שחוצץ בנהר חוצץ כבעל קרי, ובחידושו לנדה סי' ע"א סק"ב ראיין יכול לקבל עליו חומרא נגד הרין, בשאובין, הרצף לומר דלענין חציצה לא הקלו. ומ"מ מפרש הגמ' מי לא טבל לקריו, כהר"ף שם דכיון שראינוהו דמקיים מצוות, ודאי שטבל כבר כדיון לשם גירות, ולא שכטבילה זו נעשה גר. אולם בספר האשכול סי' א' מבואר דחציצה אינה פוסלת בטבילת בעל קרי, וכ"כ בשע"ת אורח חיים פ"ח בשם מאמר מרדכי סי' א' ב.

זרע טהור

טומאה חשמה"ש

אדרוניוס ג'ו

סוחא פוסת

במשה מפורש במקוה פ"ח מ"א דמים שאוין כשרים לבעל קרי, וגם יש דעה ש"ס ברכות דאפילו לטובל בכלי שרי ע"ש פרק מי שמתו כ"ב ע"א וע"ב, וככלי פקול לדוריימא לכל השיטות לכל חייבי טבילות כמו שכתבו לעיל [מנוה קע"ה אות א'], ואפילו מים שאובים בקרקע יש הרבה שיטות שפוסלים מן התורה ע"ן לעיל [שם], וא"כ מאי אהני ליה טבילה זו בשאוין לטבילת גר שארץ טבילה גמורה במקוה שהגדה טובלת ע"ש צננות, ול"ע לעת הפנאי, והיא קושיא ע"מח"ס.

מצוה קפא, מצות ענין טומאת נדה

(א) להיות הנדה טמאה וכו' ונוהגת וכו'. היינו לבעלה, וגם טמאה לענין טהרות, וכל דיניה כדון הזו והזנה, מטמאה משכב ומושב ובהיסט, וטמאה צממשה מיני דמים כל שצעה, ואינה צריכה לפסול שצעה נקיים, ודס הנדה מטמא לח ויבש, הן להיות בעצמה טמאה הן לבעלה ולטהרות, והדס בעצמו ג"כ אב הטומאה ומטמא לח ויבש [נ"מ פ"ב ממשכב ומושב ע"א].

סומאת חכור

סומאת חכור

סומאת חכור

סומאת חכור

דוקא לה ואינו מטמא יבש, ולא כמו ישראלים שהדס מטמא ג"כ יבש, ע"ן ר"מ פ"ב ממשכב ומושב ע"ש.

מצוה קפא

מצות ענין טומאת נדה שטמאה ומטמאה

(א) להיות הנדה טמאה ומטמאה אחרים, שנאמר [ויקרא ט"ו, י"ט] וכל הנוגע בה יטמא עד הערב.

שורש המצוה וקצת פרטיה נכתוב כמנהגינו בלאו דנדה בסדר אחרי מות בעזרת השם.

ונוהגת בכל מקום ובכל זמן. ועובר עליה ולא התנהג עמה בטומאה, וכן היא שנהגה בעצמה מנהג טהורה, ביטל עשה זה, מלבד העונש שיש בה, כמו שנכתוב למטה בעזרת השם.

מצוה קפב

מצות ענין טומאת זבה שטמאה ומטמאה

(א) להיות הזבה טמאה ומטמאה, שנאמר [ויקרא ט"ו, כ"ה] ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים וגו'.

קפא. קפא מצורע עשה סי' רבבים עשין צ"ט. הלכות משכב ומושב פ"א - פ"א ואיסורי ביאה פ"ט סמ"ג עשין רמ"א. סמ"ג רצ"ג סור י"ד סי' קפ"ג. א. מצוה ר"ז.

קפב. קפב מצורע עשה י" רבבים עשין ק"ו. הלכות משכב ומושב פ"א ואיסורי ביאה פ"ו סמ"ג עשין רמ"ב סור י"ד סי' קפ"ג.

שכנת זרע מתמת דהוי כרואה משתלמת מחון לשני מחנות, א"כ האיביעא נדה מ"ב ע"א דפולטת שכנת זרע רואה היו או נוגעת, דקאמר דנפקא מינה לקמור ולטמא בכל שהוא ולטמא צפנים ע"ש, אמאי לא קאמר נפקא מינה נמי להא אס משתלמת מחון לשני מחנות, ונראה מזה דאינה משתלמת משני מחנות, דדוקא בעל קרי מרצה מקרא צפנים ס"ו ע"ב וזו כל זכר לרבות בעל קרי, ואפשר דוקא הוא בעצמו, אבל שאר עומאות אינן דבין זה, או מקרא אחרינא שמיא שם צנמ' ע"ש, ונלא רבוי המקרא לא ידענא, דהוא קיל מוז, דזו אב הטומאה והנהו אינן אלא ראשון לטומאה, ול"ע. וגם אשה הנבעלת דטמאה מגזרת הכתוב כמו שכתבו [שם אות ה'], ל"ע אס משתלמת משני מחנות, דהיינו ממחנה ליה ג"כ, ול"ע.

ע"ן ר"מ פ"ב ממשכב ומושב ע"ש. סומאת חכור

מוך מעת לעת. וטומאת מעת לעת, מטמא משכב ומושב ואפילו כלי חרס בהיסט, ולא גזרו אלא לתרומה ולקדשים, ולחולין לא גזרו, וטומאה זו אין שורפין עליה תרומה וקדשים [נ"מ שם פ"ג ה"ט]. ולא גזרו אלא על הודאי, אבל עומטוס ואנדורוגינוס שראו לא גזרו עליהם טומאת מעת לעת. ודין זה הוא מהירושלמי דנדה פ"א ה"א מוצא במשנה למלך שם ה"ד, ור"מ ז"ל השמיטוהו.

[ה] וד"ע, דנדה חנה אין מטמאין מן התורה עד שירגשו [נ"מ פ"ט מאיסורי ביאה ה"א], ונלא הרגשה אין טמאין מן התורה לא לבעלה ולא לטהרות, מכל מקום נראה לי כיון דפסקינן דמקור מקומו טמא, אס כן בודאי טמאה טומאת ערב [אף] בלי הרגשה. אחר זה ראינו בקדרי טהרה [הלכות נדה סי' קנ"ד סק"ד ד"ה נחזור ופי' קנ"ו סקל"ד] שכתב כן, וע"ש שפלתל באורך שחון שצעה נקיים אפילו ראתה בלי הרגשה, דעמו שקומרת יום אחד. ואפשר לדעמו דאס ראתה בלי הרגשה, כיון דהוי כמו רואה דקומרת יום אחד, אפשר דמשתלמת ג"כ חון לשני מחנות כבעל קרי, והדברים ארוכים מאוד ע"ש פלפול ע"מח"ס.

ולבאורה קשה לפי מה שכתבנו לעיל [מנוה ק"פ אות ו'] דהפולטת שכנת זרע מתמת דהוי כרואה משתלמת מחון לשני מחנות, א"כ האיביעא נדה מ"ב ע"א דפולטת שכנת זרע רואה היו או נוגעת, דקאמר דנפקא מינה לקמור ולטמא בכל שהוא ולטמא צפנים ע"ש, אמאי לא קאמר נפקא מינה נמי להא אס משתלמת מחון לשני מחנות, ונראה מזה דאינה משתלמת משני מחנות, דדוקא בעל קרי מרצה מקרא צפנים ס"ו ע"ב וזו כל זכר לרבות בעל קרי, ואפשר דוקא הוא בעצמו, אבל שאר עומאות אינן דבין זה, או מקרא אחרינא שמיא שם צנמ' ע"ש, ונלא רבוי המקרא לא ידענא, דהוא קיל מוז, דזו אב הטומאה והנהו אינן אלא ראשון לטומאה, ול"ע. וגם אשה הנבעלת דטמאה מגזרת הכתוב כמו שכתבו [שם אות ה'], ל"ע אס משתלמת משני מחנות, דהיינו ממחנה ליה ג"כ, ול"ע.

[ו] גם דע, דנדה טבילה צליל שמיני לא קודם, ואחר ליל שמיני טובלת בכל עת שתרצה, כמו שכתבו לעיל [מנוה קס"ו אות ב'], וא"י בלאו דנדה צפרסא אחרי [מנוה ר"ז אות ב'] נאריך בה.

מצוה קפב, מצות ענין טומאת זבה שטמאה ומטמאה

(א) להיות הזבה וכו'. מה שכתב הרב המספר צמי נדה וימי זיבה נטה מדרך הר"מ פ"ו מאיסורי ביאה הל' ד' - ו', וש עוד חילוק בין הר"מ והחולקין עליו, ואין להאריך בה כי כבר בא הצרכה

וכן נחלקו בזה האחרונים בדעת הרמב"ם פ"ה מאבות"ס ה"א, ראה כס"מ שם וחי חתי"ס נדה מ"ב ע"ב, ואעפ"י לכו"ע בעל קרי משתלח חוץ מבי מחנות, ע"ן משל"מ הל' בית הבחירה פ"ו הט"ו. ודברי רבינו הם עפ"י החו"ס פסחים ס"ו ע"ב ר"ה ואיחקש, דמזה שבעל קרי משתלח מחון לב' מחנות, מוכח דטמא מטעם ראייה. ד' ויש להעיר על דברי רבינו מנדה כ"ח ע"א טומטוס שראה לובן או אדם אין שורפין עליו את התרומה, הרי שאינו ודאי טמא ממה נפשך, ובאמת נחלקו רש"י שם מ"א ע"ב ורישב"א לעיל ל"ב ע"ב אם במראה לבן אמרינן מקור מקומו טמא. וראה חזו"א י"ד סי' קט"ז אות ו'.

(ה) בזכו יצחק סי' נ"ה ובתשובות לשואל סי' י"א מבארים השמטת הרמב"ם.

(ו) ראה לעיל הערה ג'.

(ז) בדבר זה נחלקו גדולי הפוסקים, החותם דעת סי' קצ"ו סק"ג סבור שסותרת כל ז' ואילו האבני מילואים בתשובה סי' כ"ג חולק עליו שמהתורה אינה סותרת כלל כשלא הרגישה. ועי' חתי"ס י"ד סי' קע"ז, ושדות נפש חיה י"ד סי' ס"ד.

סומאת חכור

סומאת חכור

סומאת חכור

סומאת חכור

בעזהש"ת

ספר

מהר"ם שיק

על תרי"ג מצות

חלק ראשון

ביאור רחב על תרי"ג מצות בפלפול עצום
ובקיאות נפלא הפלא ופלא לאמתה של תורה

חברו הרב הגאון הקדוש רבן של ישראל המפורסם בתורתו וצדקתו
מרנא ורבנא רבינו משה שיק זצוק"ל
אב"ד דק"ק חוסט בעל המחבר שו"ת מהר"ם שיק

הובא לבית הדפוס ע"י תלמידו הרב המאה"ג מו"ה שמואל בראך נ"י
אב"ד בק"ק ניר מאדא והגליל יע"א

[נוסח שער היצאה ראשונה]

ובראש כל מצוה הוספנו תוכן המצוה מספר

מצות השם

להג"ר ברוך ב"ר צבי הירש היילפרין זצ"ל
עם הגהות רבינו המחבר זצוק"ל

י"ל במהדורא חדשה ומפוארת
עם הערות והארות, מפתחות, והרבה הוספות ע"י

הוצאת ספרים מאירות

חשון תשע"ו לפ"ק • ברוקלין ניו יארק

מצות השם

קפא (פו) מצות עשה שתהא שכבת זרע טמא ומטמא, שנאמר (ויקרא טו, טז): "ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע וגו', וטמא עד הערב":

שכבת זרע' שטמא הוא שבאה מישראל, אינו פחות מבן תשע שנים ויום אחד ולמעלה, ובאה ממנו בהרגשה, בקישוי אבר, והיא דומה ללובן ביצה שאינה מזורת. ואם נעקרה בהרגשה, אף על פי שיצאה שלא בהרגשה, טמא. ושיעורה לטמא: להמוציא אותה, במשהו, ולהנוגע בה, כעדשה. והיא אב הטומאה, מטמא אדם וכלים במגע וכלי חרס באויר. שכבת זרע אינה מטמאה אלא כשהיה לחה, ואם יבשה כחרס, טהורה. ואם יכול לשרותה בפורשין מעת לעת ותחזור לכמות שהיתה, טמאה. בעל קרי הוא ראשון לטומאה. ואשה (שהיא בת שלש שנים ולמעלה) ששכב איש אותה שכבת זרע, היא ראשונה לטומאה כבעל קרי. אשה שפלטה שכבת זרע בתוך שלש עונות לתשמיש (ולהרבה פוסקים שש עונות), ועונה שנבעלה בה אינה מן המנין, היא טמאה כבעל קרי, והשכבת זרע טמא. אבל אחר זמן זה, האשה טהורה והשכבת זרע טהורה, שכבר נסרחה השכבת זרע ונפסדה. עונה היא יום או לילה (ועיין סימן קט לענין מקום וזמן שנוהג מצות עשה זו):

מצוה קפא

הוא להרמב"ם מצות עשה פ"ו. והרמב"ן משיג גם בזה ולא מנאו ממעם הנ"ל.

מיו"ו אפילו אינו לגמרי איש אלא שהוא מבן ט' ולמעלה טמא, ולפי דעת הח"י מנ"ל מהו"ו דאפילו אם לא ידעין אם ראה קרי חיישין ומחזיקין דראה, דלמא לעולם עפ"י רוב אינו רואה קרי עד שיהיה גדול, אלא דהו"ו מרצה אם ידעין דינא ממנו, ובזכורות דף כ"ז (ע"א) דאמרין חלם חוץ לארץ מאכילה לכהן קטן ובגדול שטבל לקריו, יש לדייק בלמא כן דדווקא בגדול חיישין אבל בקטן אפילו ביותר מבן ט' לא חיישין, ומלשון רש"י שם משמע כמג"א ניהו דלא מחזיקין ליה מ"מ אי ידעין דראה אפילו פחות מבן ט' הוא טמא, ונ"ע.

מצות עשה שתהיה שכבת זרע טמא ומטמא שנאמר (ויקרא טו, טז) ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע וכו' יטמא עד הערב. והרמב"ן משיג במלואו זו במלות עשה ל"ו מטעם שנסמין ק"ס ע"ג.

ובתורת כהנים ילפינן מואיש אשר תצא ממנו שכבת זרע דקטן פחות מבן ט' אינו מטמא בקרי, ויש בזה פלוגתא גדולה לדעת המג"א נסמין תנ"ז סק"ז היינו מסתמא תלינן דלא ראה קרי אבל אם ראה קרי אפילו פחות מבן ט' טמא, והחק יעקב שם ובשבות יעקב ח"א סימן כ"ב האריך לחלוק והוכיח דאפילו אם ראה קרי אינו טמא, והצרכי יוסף באו"ח סימן תנ"ז האריך גם כן בזה טובא, והסכים לדעת השבו"י דאפילו אם ראה אינו טמא אפילו הרואה עלמו.

ולבאורה קשה לי על דעת החק יעקב וסייעתו, הא דילפינן בתורת כהנים מן והאיש

סומאח
קרי
בפחות
מבן ט'
שנים

אם חזיצה
פוסלת
בסבילת
בעל קרי

צ"ב והנה במנחת חינוך (מצוה ק"פ) הביא להסתפק אם חזיצה פוסלת בטבילת קרי, והביא בשם גדול א' מהא דאמרין ביצמות (דף מ"ה ע"ב) בהאי דקרי ליה צר ארמאה, ואמרין מי לא טבל לקריו, ואי

דכיון דהזוהרה התורה דטמא לא יאכל קודש ותרומה וכיוצא בזה ושלא לכנס למקדש הרי מוכרח לנו לומר איהו הם

שצ"ג. שכתב שם במצוה צ"ו הובא לעיל מצוה ק"ס שהשיג על הרמב"ם בזה דהאיך אפשר לומר דהוי מצות עשה

ובסברא הויה אמרתי ליישז גם כן קושית החוס' →
 ציומא דף פ"ח (ע"א ד"ה קסברי) לאפילו
 אי אמרינן טבילה בזמנה מנזה היינו אם טבל באופן
 דנטהר לגמרי דילפינן מקרא דטבילה בזמנה מנזה,
 אבל אם אינו יכול לטבול בטבילה לטהרות לכל עניינים
 אלא שבעל קרי שאסור בחפלה ובחורה צריך לטבול
 משום תפלה, וזה צודאי לא שייך טבילה בזמנה מנזה,
 דהיינו אם כבר התפלל אין צריך לטבול ואינו מנזה,
 וממילא אסור לטבול ציוס הכיפורים וכהאי גוונא.

ואמרתי ליישז קושית החוס' בשבת קכ"א (ע"א)
 ד"ה ה"ג שהוכיחו מצרייתא קמייתא דכל
 חייבי טבילות אפילו אי טבילה בזמנה לאו מנזה רשאין
 לטבול, וכן קשה על הטור באו"ח סימן תרי"ג דכתב
 דהא דחייבי טבילות טובלין היינו למ"ד טבילה בזמנה
 מנזה והשתא ליכא טבילה בזמנה לנשים, ועוד הקשו
 החוס' ציומא (דף פ"ח ע"א ד"ה קסברי) כמה קושיות.

ולענ"ד לדעת ר"ת אחי שפיר דהרי רישא דצרייתא
 תניא כל חייבי טבילות, אם כן הרי גם בעל
 קרי בכלל, ושזו מקיים בצרייתא דבעל קרי טובל והולך
 עד המנחה, וקשה הא גם צרישא בעל קרי בכלל,
 ועל כרחק צריך לומר דצרישא מיירי בטבילה כדין
 לטהר מכל טומאות כדי שיוכל לעסוק בטהרות או
 ליגע בתרומה שלא יבא לידי תקלה, וזה שווין כל
 חייבי טבילות או משום טבילה בזמנה מנזה או משום
 תקלה, ועל זה מקיים בצרייתא דבעל קרי, רצה לומר
 בטבילה דשייכא רק דבעל קרי דהיינו משום תקנת
 עזרא, וטבילה ההוא מועיל במים שאובים גם כן,
 אע"ג דאינו נטהר לגמרי, וממילא שזב לא שייך
 טבילה בזמנה מנזה, ולכך דווקא כל זמן שלא התפלל
 רשאי לטבול, וזה מיושבים הרבה קושיות.

L

נימא דצקרי אינו פוסלת חליצה, וצטבילת גר צעין
 שלא יהיה חליצה, ואם כן מאי הועיל וזה דטבל לקריו,
 אלא שהמנחת חינוך הקשה עוד, הא לענין טבילת קרי
 מהני אפילו כלים אפילו כולה שאובים כדאיתא בשו"ע
 או"ח סימן פ"ח, וא"כ מאי אמר מי לא טבל לקריו שצ"ד.

ולענ"ד פשוט דבעל קרי צריך טבילה משום צ'
 טעמים, אי משום דהוא טמא אסור בתרומה
 וקדשים וכל חולין שנעשו על טהרת תרומה, ואפילו
 אינו אוכל תרומה או טהרת תרומה, אפ"ה המנזה
 עליו לטבול דלא לייתי תקלה על ידו שיגע בתרומה
 ואחרים יאכלוהו כמ"ש החוס' צצ"ה י"ח ע"ב צ"ד
 כל חייבי טבילות וכו' שכתבו לבסוף, לאפילו נימא
 דצרייתא דחייבי טבילות טובלין צויה"כ אפילו טבילה
 בזמנה לאו מנזה, היינו משום דהיו עסוקים בטהרות
 ויש לחוש לתקלה, משא"כ בזמן הזה עיי"ש, ועכ"פ
 הבעל קרי מדינא היה צריך לטבול משום שלא יבא
 תקלה על ידו. ועוד מטעם שני צריך לטבול משום
 תקנת עזרא דאסור בתורה ובחפלה.

והנפקא מיניה נראה פשוט דהא דאמרינן דגם
 המים שאובים או בכלי או צט' קבים
 מועיל, היינו לענין טבילת עזרא, ולדין דלית לן
 תרומה וטהרות, אבל אע"ג דטבל במים שאובים עדיין
 נשאר טמא בכל ענייני תורה לתרומה ולטהרות,
 ולתרומה וטהרות צודאי פוסל חליצה, דכל הטבילות
 ילפינן מהדדי, ואם כן נראה דהא דאמרינן ציצמות
 מי לא טבל לקריו, לא משום טבילת עזרא, אלא משום
 דהיו צריכים לטבול משום תרומה וטהרות שלא יבא
 תקלה על ידו, וחייבי טבילות היו רשאין לטבול לפי
 האי שיטה אפילו ציוס הכיפורים כנ"ל, ושפיר קאמר
 מי לא טבל לקריו משום טהרות, וצכהאי גוונא וודאי
 צריך לטבול במקוה מ"ס סאה כנ"ל.

טעמי חייב טבילה לבעל קרי

טבילה לבעל קרי ביום כיפור

שצ"ד. ראה אריכות בדין ודברים בשו"ת מנחת יצחק ח"ג
 סימן ס"ד. ועיין בשו"ת משנה הלכות ח"ה סימן קנ"ה
 שהביא שכבר קדמו לרבינו בקושיא זו בחידושי הרמב"ן והאר"ך
 בזה זקינו בשו"ת בית שערים עיי"ש.

הדברים המטמאים ואין כאן שום מצות עשה, וה"ה כאן
 ושם כתב רבינו כי כבר דחקו בזה במגלת אסתר ועוד
 מפרשים ליישב סברת הרמב"ם כי לכאורה דברי הרמב"ן
 נכונים עיי"ש.

מאמר מרדכי

חלק ראשון

זמרדכי יצא בלבוש מלכות וישב בשער המלך מאן מלכי רבנן ה'ה מח' הה'ג הספורספ בשער
 בת רבים לשבח חושבתה בו למלל נכרתו נרבעם למלל אק לנמור אליז את ההלל חרף ובקי
 בחרו תורה בנגלה ובסתרה קולע אל השערה דן את הדין ומורה גם הוא יורה שישבעל
 כסא הוראה למשפט צדק להחזיק ברוק לקהל עם ערת ישורון בק'ק דוסלרארף ובנותיה
 ולפנים ישוב על כסאות למשפט בשאר קהלות קדושות במחנת אשכנז כאשר הרואה
 יראה במאמר מרדכי וזיל קרי בי:

וכרא מזכה אכא להיות דפוס ועומד בנר מצוה ותורה אור במעוטא ומעוטא חרופי תורה מאכיו
 החסיד וצללה'ה בקראי שמו לח'ם ער'ן מפעם ששמו הקדוש מנחם ושמו החגל
 מענרל מסונים בתיבת הללו:

וכל זה נעשה בעשיל לשמה לשם קדושים ומתורים בעז'ה ית'ש לער ע'י המעתיק והמצויא זהסכא
 למכביש הדפוס ה'ה חנו' המפלא מוהרר יושע נה'ה מוהרר מנתם מענדל יענקויא וצללה'ה שישב
 בראש כסאות למשפט צדק בק'ק מרובימש במחנת מעהררון וישנו אתי עמי חילי הולק חרופי
 הלכות וחורשי פוסקים משני האורות הנחלים נ'ע אפס כי ונצאות הדפוס רבח היא הלכת
 אתרי הקצרים כאושר אוכה אנמור לנכותם עוד כאשר עם לבני מלך מלכי המלכים
 ותם על כל רמים וכותם וצדקהם ויסקף סמרוסים להמלא על צאצאיהם החמים אמן:

נדפס בכרונא

תחת טאשל' ארונינו הקיפ רומי לאוועף האשני האדיר והמיוחס מאוד ה' ירום הודו
 ונשא מלכותו לא'י ושני' אמן:

בשנת לעשות את דבר מרדכי לפק

מאמר שו"ת מרדכי ב

סימן אלף

השני ככתב סרס מ"ה מהרים אכ"ד ק"ק העלישוא ו'ל :

נדרשתי

מלכתי מטעה שבוהגן סלסול בעצתם וטובלין עממן טבילה קרי בזהו אם נחמא עליו דברים החוננין אכ נרין להעביר קודם טבילה הואיל וכן יש לחוש כמו כן ונרין לעיין על הגוף קודם טבילה אם יש עליו דבר החונן מטעם דטבילות קרי בזהו ליתא כדרי ס"א ירגילו ס"ח אצל נכסותיהן כסרגולי :

תשובה

לכאורה אחרתי להכי ראי' דחונן מיבמ' דף מ"ה פ"ב ה"ב ה"א דהוה קרי לי' בר ארמא' א"ל ריב"ל מי לא טבל לקרויו פ"ב ופרס"י ואות' טבילה טולה לכאן ואיחא שם בגמ' דמ"ז פ"ב וכל דבר שחונן בטבילה חונן בנר ועבד משומר ונכדה ופרס"י ופ"פ סוף טבילתן לעינין גבש כפ ר טבילות פ"ב . מיני' חוכה דפ"ב טבילה לקרי חונן דאל"כ היאך קאמר ריב"ל מי לא טבל לקרויו דילמא טבילת קרי הוי טביל' מסוס דלא דק אס היו עליו דברי' החונני' דא"ל דקדק עליו משא"כ טבילה גר דחונן כמו נדה א"כ לא עלה בטבילה א"ל חונן בטבילה קרי וקאמר ספיר מי לא טבל לקרויו : אך אחר הפיון אפרתי אין ראי' משם דאף דריב"ל קאמר מי לא טבל לקרויו היינו לחומרא שהיו קורין אותו בר ארמאי מפני שאכניו הי' גר ולא טבל עמו לגירוח פ"ו קאמר מי לא טבל לקרויו ודילמא ספיר טבל ועוד האי דינא דפטש חנינה אינו רק תקנת פורא דמן התור' רובא ומקפיד עליו חונן וגורו מכמי' על מיעוטו ומקפיד בו' וא"כ ספיר קאמר אף דטביל' גר חונן מדרבנן ט"ס מ"ה פ"ה פלחה לו טבילה דמי לא טבל לקרויו אף דאס היה עליו דברים החוננים ממיעוט המקפיד מ"ה לאו בר ארמאי הוא ולחומרא אחרין דישראל הוא וכ"פ לענין קדושי אשה ושאר דינין כישראל ולא מיקרי בר ארמאי פ"ה לענין טביל' קרי אפטר לומר דאינו חונן ואדרב' משם ראי' דאינו חונן דקאמר כל דבר שחונן בטבילה חונן בנר ועבד משומר ונכדה ולא קאשיב נמי בעל קרי . א"ל דאינו חונן : ואין להוכי' ולהביא ראי' גמ' דחמא דחונן דקמיפלגי ר"י ורבנן דרבנן קברי

כהן הנכנס לפעודה צעי טבילה מק"ו חכ"ג ניהב ור"י סבר דאינו אלא סרך טבילה כדי סיזכור טומאה עיני' שעליו וקמבעי' לי' לר"י דלמר סרך טבילה היא זו חונן או ל"ה וקפשיט דכל דחיקון רבנן כפיין דאורייתא חיקון וחונן וכחנז חוס' סס פא דלא חנעיא בעאר טבילות רבנן כגון י"ח דברים וכוונא נהן ומחוננין דהך טבילה חעלה יחירה היא ולהכי מנעיא לי' דילמא אינו חונן חסמש דני"ס דבר וכי"ב פשיטא לי' דחונן . ואי"ה שם בגמ' דכ"ק פורא חיקון טבילה לכ"ה ופריך דאורייתא היא ומחרן לתרומה וקדשים ופאה אינו וגור אפי' לר"ס פ"ב משמש דחיקון טביל' לכ"ה כמו תרומ' וקדשי' ונתרומ' וקדשים כחנז חוס' דפשיטא לי' דחונן דלא קמבעי' לי' דק לר"י הנכנס לעודה דאינו אלא סרך טבילה ואפילו לר"י פשט דחונן דלא פלוג רבנן . ומיהו אין ראי' מסס דהא דקמבעי' לי' לר"י ולא לרבנן דפליגי ר"י ורבנן אם הפודר עבודה חייב טבילה מדאורייתא דרבנן סברי שהוה מדאורייתא ולכך הנכנס לעודה צעי טביל' דלמא חמליך וקעביד עבוד' שהוה מחויב מדאורייתא טביל' וכיון סכן פשוט וכרור שחונן לרבנן בנך טביל' דהנכנס לעודה דהא פיקר הטעם דלמא חמליך וקעביד עבודה וכפבודה שהוה מדאורייתא פשיטא ופשיטא שחונן וא"כ אם הנכנס לפעודה יטבול ואינו חונן מה הועילו חכמי' אכחי דילמ' חמליך וקעביד עבוד' וטבילתו דטבל חסוס כנכסו לעור' לא הוי טביל' מטעם חנינה ולכך לרבנן פשיט' לי' דחונן משא"כ לר"י דחומר מן התורה לעבוד עבודה כלי טבילה וזימ' אקור אלא חסוס כרך טבילה חסוס סיזכור טומא' ישינה שבידו ויפרוש ופרס"י סיפרוש ולא יבוא לעור' היום עד הערב שמש ממיל' אינו חונן דאס יזכור טומאה יסיכה חמילא מחוייב לטבול פחדש ויזכר מדברי' החוננין וקמבעי' לי' ספיר אי חונן או א"ח וכיון סכן אין ראי' מסס דודאי עראס חיקון לר"י דאי"כ חרומה וקדשים וטבל עמנו לד"ה איכא למיחש דילמא יאכל אכך טבילה חרומה וקדשים כמה דאמרינן בגמרא דלא חנעיא להו רק לר"י ולא לרבנן מטע' דלרבנן ודאי חונן כהך טבילה לכניסוהו לעודה דלמא חמליך וקעביד עבודה אהך טבילה וה"ה והוא הטעם גני טבילה לר"ה צריך טביל' בלי חנינ' מטעם דלמא יאכל חרומה וקדשי' אכך טבילה ובהך טבילה ודאי חונן כדכחנז חוס' דלי"ה דברים אפי' צעי טבילה בלי חנינה חסא"כ טבילת קרי

מאמר

ציאות

מבדכי

בזה? שאינו רק אלא ירנלו ת"ס אלל בשותיה: כחרנוול
 א"ה אף דפשוט לר"י כל דתיקון רבנן כפיך דאורייתא
 תיקון היינו באדם הנכנס לפור' ס"ו אף טביל' דילמא
 חבור טומא' ישינה משא"כ טבילה קרי שאינו שום סרך
 טבילה משום שום טומא' דאל"כ הדר קושי' תוס' לדוכת'
 חסאי' לז' קמפתי' ליה כ"ק לכ"ע אי חונץ או א"ח -
 ודחוק' לומר דטבילה קרי בזהו חמיר' מטבילה עבודה
 לר"י ומילא לא קמפתי' ליה דסבר דדאי חונץ - א"י
 אינו חונץ - ועוד דל"כ הוא לכשי נמו' חפשי' והא חונץ
 ולל' כהנו הטובלים לקרי בחשיפה ומינייהו חונץ דל"כ
 בעי חשיפה ואף דכשאר תקנות ל"כ ליחוי היכי כהנו
 מ"ח טבילה קרי שהוא דברי הרגיל בכל יום אמרי' לחוי'
 איכי כהנו - וכ"כ תוס' סס נצרכו' דכ"ג ע"כ שהמקס'
 דפריך וכתוי' שורא' היכי תיקן דדבר הנהוג ככל יום אמרי'
 בחוי' היכי תיקן - (ובאמת תמוה בעיני מהוא נבר גמ'
 דמגילה דלומר שתעון הפקולי הסדיר חפלה. כיכ' ומשני
 שחזו' וחזרו' ויסודם פשטע אפילו בתפלה שיק' שחבה
 דהוא ג"פ בכל יום - תל"י כ"ס) ועוד יש
 להגות דלא בעי חשיפה לשאי דפריך בגמ' דנדה בפ'
 הדינותק' למ"ד דבעי סמוך לחפשי' טביל' חמה על פנתך
 היאך נדה. משפת ביזס וטובלה כלילה ופרש"י בקושי
 התירו' לחשיפה ביזס לטבילה כלילה משמש דוקא חפשי'
 ביזס וטבילה כלילה שרי ולא יחזר וז"ל תקשה היאך
 שורא' פשי' תיקן טבילה לכ"ק ותיקן שהיא טובל' שום
 בע"ס משום עונה של ת"ת והיאך יתוקן סמוך לחפשי'
 טבילה ל"ו דלא בעי חשיפה - ואין להביא
 דל"ו תמוה דליתא' בסוף יומא' בצריית' שם הרואה קרי
 פ"ה"ב יורד וטובל ולערב יפסוק ופריך לערב מאי דהוי
 כוזה ומחזק' איתא' מבערב יפסוק' ופרש"י מבערב דאחמול'
 יפסוק' כל אדם עבדו בחמין מאס יראה קרי למחר יבול'
 לטובל בלא' חזונה משמש דחונץ בטבילה קרי - י"ז
 דה"ל כהנו בזמן הבית שהיו טובלי' קרשים וחזומ' משא"כ
 דה"ל דנטלה טבילה רק משום שלא יהי' תל"ת רגיליה
 כו' אפשר דה"ל א"ח : וא"ל למ"ד דבעי'
 סמוך לחפשי' טבילה כהנו' בעצת כשבאו' לפיכוד עבוד'
 היאך היו טובלים הא' בעי' סמוך לחפשי' טבילה דודאי
 כהנים לא היו טריכין חשיפה כדאית' בירושלמי' והוכח'
 גתס' כחולין בפ"ק דף יוד ע"ג הואיל וטובלין א"ע בכל
 יום אפ"פ דבטו' עבדיה' כו' כל היום ובתפלתו מלכבלי'

בדס מ"מ י"ל דאינו חונץ אף דק"ל דהס יכש חונץ
 מ"ס דס קדש' לכהני' אינו חונץ מידי דהו' אדם רצפה
 דק"ל דמאורייתא חונץ בין החונת לרגלו של כהנים
 וקאמר ר"י דאינו חונץ דשנת הוא לכדי אהרן טילכו
 עד ארכונותיהן כדס ה"ה לשנין טבילה :
 מכל הלך ספח' ל"ל לומר דאינו חונץ בטביל' קרי הואיל
 שאינו רק מנר המכהב מטעם שלא יהיו ת"ח רגילי' כו'
 ולכשיכ' ב"המ ויחזיר לחזנו מהרה לטביל' חזומ' וקדמי'
 ואז יבוא ט"ל' ויאמר אס חונץ בטבילה קרי :

ואגב אמרתי מה שנשאלת: בענין מקוה בהיות יושב על
 כסא' הוראה בק"ק בי"ה אס. מותר לטבול תוך מקוה
 הנגבהין ע"י שאיבת וואס"ר קונס"ט אס מותר לטבול
 או שהוא כמים הנשאלים ונראה פשוט לאסור לפי מה
 דליתא' בגמרא' דיומא' אמר אביי ש"מ אין פיסס גבוה
 מקרקע כ"ג אמות ופרש"י אין עיטס סמתנו כסה אמת
 המים ע"ג קומת העור' ע"כ וכיון סכן ע"כ מוכח דכפסל
 המקוה ע"י הנגבהין חלפת' קונס"ט דאל"כ הקס' מנ"ל
 דעין פיסס גבוה כ"כ דלמא' נגבהין ע"י דאס"ר קונס"ט
 א"ל דנעש' שרופין ע"י דלי הנגבהין המים הו"ו ואסר קונס"ט :

סימן בית

מאיר

פני מכהים נה"כה כרורה כרירן שמעתה' →
 ומזדרן בעלמא' עלמא' לא נברא' אלל ללנות
 ל"ה ה"ה המכס השלם הרצ המלא' הדגול המופל' ומופלג'
 כתורה ונחסידור' פתטר קטרין ומחוי' הירות כ"י ע"ה פ"ה
 כש"ת מו"ה' מהרים כרו' יליד' כאלו הנביר :

מדי

שהור' מר לפגין טביל' בעלי קריין כו"ה הורא'
 לקולא' שאינו חונץ - יפה הורה ורמזי וכדאי'
 הוא ללמוך פליו כל בעל נפש ולפרסם הוראתו ולשנות'
 בשוקא' דרבנן כי כודאי' מפני הסורה היו רבים נמכעו'
 מהשמים גם השום ביטל תורה - ואף שאני רואה
 לעל"ך קצת סתירה דבנינו כנר זה אני רואה בסתירתו
 רבין - ומתמיל' אקיס אפי' יסוד מופד' משלי להקמת רבין
 הסתור וכו' אני סוכך והולך ואמנכ' לי אגן מטור י"ד סי'
 קצ"ח וז"ע סס ספסקו' שאין האשה צריכ' להגביה רגלי'
 סן הקרקע כשעת טביל' וכחכ' ה"י הטעם כסס סרס"ך
 והרש"ל

מאמר שו"ת מדרכי ג

יחזר חזכתינה והלא אדרבה בטבילה אפשר לו
 לבדו בלא הרגש ובהטלת ט' קצין צריך שני לו להריץ
 פליו. ואם מפני שקשה עליו יותר הטביל' ומצער לגופ'
 טפילין זה נכנס בגדר מלת טורה אבל לפי הכל' מיוסב
 היטב כי מחילה שהיו כוונת דוקא בטבילה לא היו
 מפרישין בין טביל' לעבילה והיו מצריכן חשיפה וסריק'
 ומחיתת הצפרנים וצדיקת כל הנוף ואחר כל הסודת אם
 נמצא עליו דבר חוצץ הי' צריך לחזור ולטבול ואין לך
 טורה גדול מזה. אבל כיון דחילת' דהטלת טי' קבין
 מהני והלא איכא חצץ בין רגליו למים לא ס' מ' דחילת'
 החקק' בתריית' דלאחר עזרא כך היחה דאינו חוצץ בטביל'
 זו ומשנה בין בטבילה ובין נכתיבה אין בו טורה כל' כ'
 ול' יבטלו עוד מד' ומפ'ור = ומש' מחילת'
 נסחר מה שרצה מר לדיק מחילה מה' דפס' בימ'ת'
 דף ל' דכל דתיקן רבך כעין דטוריית' תיקון א"כ גם
 טבילת ב"ק שתיקן עזרא כעין דאריית' תיקון. ואולם
 ודאי בחילת התקנה דתיקן עזרא כעין דטוריית' תיקון
 וליכא לספקי נ' כלל כמו דליכא לספקי צ' דדבר -
 שפאל' חקנת חכמים אחרונים דחילת' שטינו להקל בו
 בהטלת ט' קבין שלא שרינו דומחה בכל שארי טבילות
 ודאי ליכא למימר כעין דאוריית' תיקון פלנד' הדומה
 הכל' וק"ל. ומ"ש מר באמרו אביג' למרן הא דמכשית
 דוקא אליבא דר"י אף שהן דברים ראויים לאמרו. מ"ש
 צריך תיקן קצת כי במדומה לי שסמך על בקיאותו ורומב
 לב ומקמי דפחת ספר' כתב מ"ש. כי התוס' כתבו גם
 להדי' דמכשית בין לר"י ובין לבן וזמא בר פלגתי' ותר
 כהו בשם רבנן ומ"ש נספרי' לר"י דאמר פרו טביל'
 היא זו חוצץ או ס' ח' כבר כתב במהרש"א ע"פ פל' רש"י
 ותיקן שהוא ט"ס ונז"ל טבילה זו חוצץ או ס' ח' =
 ומה שהמחברים הגיחו ראיה מנ"ל דיומא וז"ל פ"ר
 הרוסא קרי ביה"כ יורד ומובל ולערב ישפסוף לערב מאי
 דהוה הוה אלף אימא מכער' ישפסוף כבר ראינו פירושו
 מרזוח' בר"ף וז"ל כלומר אם ראת קרי כיום יורד וטבול
 וא"כ לשפסוף מפני שהקרי שפס' נשרו שורו לת' וא"כ
 שפסוף וא"כ מכער' שהוא ל"ל י"הכ ראה קרי שחידד
 לטבול כיום ישפסוף בידו על מקום שפסל בו הקרי מפני
 שכבר יבש על פשרו ולפיכך צריך שפסוף שכל' ומשנה
 אף אם נאמר שנס' הר"ף ס"ל דנריך לשפסוף קרי היבש
 מפני המציה מ"מ נקוט. ויב' פלג' נד' ודוקא אם

הרש"א והר"ט מפני שהמים קודמין לה ע"כ ומשמע
 דוקא מפני שהמים קודמין לה אבל בלא"ה הוה מציעה
 הר"ט לזה בלש"ד מברייית' בוכאה בחולין דף ל"ב ע"ב
 מטבילין ברסאון ואין מטבילין בכיפין ופי' רש"י מטבילין
 כלים. ודייק ל' מלשון מטבילין שהוא פועל יוצא וקאי
 אכלים ולמה בן ואמאי לא' אמר טיבלין דקאי אלאם לא'
 משום דרבנן כוונתם בקרקע' ואין המים מקדימין להן
 דהרי הגל. בא' מלמפלה למטה והוה מציעה. וס"כ ה"ה
 בכעלי קריין דק"ל דמני בהטלת טי' קבין וכרי הוא'
 פוסד נארץ דאטו בכיפי הלי' ל' וס"כ אין לך מציעה
 גדולה הוה אלף ט"מ דכעלי קריין אינו חוצץ. (א' לא'
 שהא דתנן גל שנתלסו וכו' פ' סאה ונפל על האדם ועל
 הכלים טהורים צ"ע לדבריהם ואפשר ליישב בדוחק)
 ודאי זו כלפני' מוכרעת ומוכרעת שאין להטביל עליה
 ומשנה אין ראי' מההיא דינחות בהיא דהוה קרי ליה
 בר ארמאה דאמר ריב"ל מי לא טבול לקדוין ודייק מר
 תתחיל' דחוצץ אף לקרי דא"כ לא היו גר' בהכי דבטביל'
 גר חוצץ כדחנ' שם נכרייהא. אמנם גרסי' בפ' מי
 צמחו אריב"ל מה טיבן של טובלי שחרין ופרי' מה טיבן
 הא אינו דאמר ב"ק אסור נד' ה"ק מה טיבן כמ"ס
 סאה אפטר בע' קבין מה טיבן בטבילה אפשר נכתיבה
 ומשנה לכאורה קשיא דידי' אדידי' דמאי קאמר בימיו'
 מילא טבול לקדוין דילמא באמת לא טבול דהא אפשר
 בט' קבין ונכתיבה ובהא ודאי לא הוה בר - אכן א"א
 לעגמי מסוק' דכיון דאמר התם מה טיבן כו' משמע ודאי
 דכני דורו כהנו בטבילה כהמילת' התקנה כדאמר רבא
 פ' מי שמתו כהו דתיקן עזרא טבילה נחנה מי היקון
 והוא ה"ל מתציה עליהן דלא צריכי כ"כ כי כבר בטלוה
 לטע' לותי. משנה כחזי אכך למכה הדור הווא' שהיו
 מצריכים דוקא טבילה ודאי לא היו מחלקים בין טבילה
 לעבילה והא כוונתן בטבילה זו ככל שאמרנו אלא טבילתו'
 דכל מאי דתיקון רבנן כעין דאוריית' תיקון ולכך לא'
 ב' די להם הטלת ט' קבין וא"כ שפיר אריב"ל מי לא'
 טבול לקדוין כמנהג הדור משא"כ לדיקן דמני בהטל' ט'
 קבין ודאי א"ה כדאמרן. ואפשר דהיינו
 לקאמר התם דף כ"ב אהא דתנן התם ב"ק שנתנו פליו
 ט' קבין מים טהור חאן דתנא שגאה משום כיסול חור'
 ומשום כיטל פור' ופד'י שהיו נמצין מתשמים מפני
 שוריה הטבילה ע"כ. ולא ידעתי מה טורפו יש בטביל'

ז חוצץ
 ס רצפה
 כהנים
 טילנד
 די הוואיל
 גילי כו'
 וקדש'
 יושב על
 ד מקוה
 לטבול
 לפי מה
 ס גבוה
 סה אמת
 ד דפסל
 קט' מנ"ל
 קונס"ט
 קונסט:
 שמעתי'
 לא לצויה
 ל' ומולב
 ע"ה פ"ה
 'הו הורא'
 טוי וכראי
 ח ולשנות'
 ים נמכעי'
 חני רואה
 נסתירחו
 קמת כנין
 ור י"ד סי'
 כיה רגלו'
 ס הרסב"ך
 פ'

ידוע שיש עליו דבר המוצץ צריך להסירו אכל לא לה' ריק
 צדיקה ומפיה . אכל כבר חפשי ולא מצאתי קד מן
 הראשונים והאחרונים דלישתמט ולאשוב קרי עם הדברי
 המוננים ובאמת אין סברא לומר סיפא מונץ דלא יהא
 לא צבע לנכטים ודם לקנבים ושוחטים דכין שאומנחן
 ככך רובא אינם מקפידין ואינו מונץ וכ"ש קרי דרובא
 דרובא אינן מקפידים חוץ מה"ח למאן דגרם רבד על
 בשרו . לא טעמו של הרי"ף לאו משום חגיגה לא כמ"ס
 מהרי"ל בה"י יהכ דש"ו דינו כזוא' ולכן אם לכה היא
 נמחה בתים מסמנו וכשהיא יביט' צריך שפסוף . אלא
 שרש"י פירש להדיא משום חגיגה האמנם שכבר מצאתי
 בה"י שפירש הרי"ף הוא עיקר וראיתם מנזארים עם .
 אכל לפענ"ד אפי' לפרש"י אין כאן חשש . כי הנה ו"ל
 ברמב"ם בפ"ג מהש"ס מי שראה קרי בזהו ביהכ כו'
 ואסור לו לרחוץ כל גופו או לטבול שאין הטובל בזהו
 טהור מפני טומאת המת ואין הרחיצה מקרי להפלה
 בזהו לא מנהג ואין מנהג לנטל דבר אסור לא לאסור
 את המותר ולא אמרו שהרואה קרי ביהכ טובל אלא
 בשתקו טבילה לבעלי קריין וכבר בארנו שנטל' התקב'
 ט"ל . והנה משנה מטבילה לרחיזה ומרחיזה לטבילה
 הלא דבר הוא ובפ"ד מה"ל תפלה כהז' ו"ל וכבר בארנו
 שפירא חיקן שלא יקרא ג"ק בד"ת עד שיטבול וכבר
 צט"ג גם חקנה זו של תפלה לפי שלא פשטה בכל ישרא'
 ולא הי' כח בצבור לעמו' בה מנהג פשו' כשנער ובספרד
 שאין ג"ק מתפלל עד טרוחץ כל כשרו בתים עכ"ל וגם
 לשון זה צריך ביאור דקלמר כבר בשלה התקב' ומכאן
 מנהג לסחור וה"ל לכחוד אכל מנהג פשוט . אכל הדבר
 פשוט ע"פ מה שהבאתי כבר הא דאמר רבא פ' ט"ז
 נהי דחיקן עזרא טביל' נתינה מי חיקן והאמר מר עזרא
 חיקן טבילה לב"ק אלא אמר רבא עזרא חיקן טביל' כו'
 ואחו רבנן והתקינו כו' ט' קנין עכ"ל . ושם' מהכא
 דהכי דאיתמר טביל' בדוקא איתמר טבילה ולא נתינת
 ט' קנין ומעתה ס"ל לבני שנער וספרד הא דאמר עזרא
 בטלוח לטבילותי כמי דוק' קאמר דבטלוח לטביל' שחיקן
 פורא אכל כתינת ט' קנין לא בטלוח ועם זה פירוש
 פוליס דבריו בפ"ד מה"ח כהונן וכן פי' המ"מ עם דבריו
 יפ"ס . וז"ל בה"ל יהכ אסור לו לרחוץ כל גופו (דהיינו
 ט' קנין) או לטבול כו' ואין הרחיז' שקרי לתפל' בזהו
 אלא מנהג (כי טבילה אפילו מנהג אין בה כי כבר

בטלוח לטבילותי של פורא אכל רחיז' צט"ג קנין שחיקן
 רבנן פריין כוהגין דו ופ"ס אינו אלא מנהג) ואין
 מנהג לבטל כו' ולא אמרו שהרואה קרי ביהכ טובל
 לא בשחקו טבילה כו' תלשון טובל קדייק כדדייק רבא
 ס"ל . ושפ"ל מכל ס"ין דבריית' זו לא באמר לא לחקב'
 פורא שחיקן טביל' דוקא ולכן חנא טובל וכבר בארנו
 דלפי אוחו החקנה ודאי מונץ דכל דחיקן רבנן כפיין
 דאורייתא חיקון משא"כ לדידן דנוהגים צרחיזה כמנהג
 שנער וספרד ואינו מונץ כדאמרן וכבר פלתי אמרם שגם
 דרכו דרך נועם אלא שהחוספת מתנגד לו קצת וכינו
 סינא הדבר בטהרה והא הטהור יורוק עלינו מים טהורי'
 ושהרנו ויניאנו א נחלתינו כ"כ כ"ד הקטן מרדכי מה"ל
 פה ק"ק גריסיהיים כ"ח למכ"י הפ"ג לפ"ק :

יום גימ'ל י"ג חשון הפ"ח לפ"ק

מ

דח"י כ"ח נגרא כרייתא ה"ה טב' חוספת
 דפאי דנהיג בכל יום שייך למפרך ונחוי הכי
 חיקן וז"ל ובאמת תמוה בעיני שהוט נגד הגה' דמנילה
 דאמר שמשון הפקולי הכדיר מפלה ביב"ל ומסני שכחם
 וחורו ויפדום משמע דאפילו בהפלה שייך סכחה דהוא
 ג"פ בכל יום עכ"ל . ואי משום הא לק"מ דהרי מנינו
 סבי' כמה שמדות ר"ל אלא הי' רשאי' להתפלל דמשום
 זה נהקן סדר קדושה ופקוקי והוא ראם ופקוקי נרוך
 ה' לעולם אמן בהפלה מרבית ואפי' בשעת טלום לא
 היו כולם בקיאים קודם שניתן רשות לכחוד שבע"פ עד
 שהיו צריכין בכרח להתאסף כצבור והש"ץ מוניאם ומש"ה
 בשעת השמד שלא היו יכולים להתאסף לשמוע מהש"ץ
 שכחום משא"כ בטבילה שייכול כל יחיד לעשותו בעצמו
 כסדר ונדוקי אפי' בשעת שמד טבילו כראוי וכמו שמנינו
 בשעה שגזרו שמד על כנות ישראל על הטבילה אפי'
 לא נכנעו מלטבול בסחר . אך עדיפא מיני' ה"ל למר
 לפרוך ולמירתי תפלה' אהפלה ונדוקי איסתחיתתי' גת'
 דברכות דף ל"ג דאפי' בהבדלה שאין לומרם אלא פעם
 ט' בשבוע ופריך ונחוי הכי חיקן וז"ל עם. מכדי הגמי
 כ"ס תקנו להם לישראל ברבות ותפלות והבדלות נחוי
 כו' עכ"ל אך לק"מ כי באמ' מנינו בכל דור ודור צדיקי'
 ואנשי מעשה סביו מוסרים נפשם על קדושת הסם אפי'
 בשעת שמד ולא שינו אפי' שקראו דמקאלי כמו דניאל
 אלא

מאמר

שיחות

מרדכי

ד

טלל ביטל החפלה וכמו רחמי' שמקר נפשו של החור'
 וכן ככל דור ודור יש להם ל' זריקים ומתם עכ"פ כך
 דעיילי בלא בר ודאי מקיימי' כל דבר ודבר כראוי וגו'רת'
 פכידא דבטלי ולו חזורים ומקדמים כדמעיקרא והיינו
 דמשיי סכחוס וחזרו ויסקוס ר"ל כי באמת מקמת יראת
 הפמד והגוירה נשכה פרוב ישראל אלא שנשאר להם
 עוד טאריית מן סנדיקי' פסקרו נפסם עלי' לק ימן כראוי
 ומתם מפעין הפקולי והוא מור ויסקוס וק"ל :

סימן גימל

ראובן

שיש לו ב"הכ בביתו מימים רבים ולאח"כ
 כנס מפעוקי"ה אחר הגדל יוחר מהרשאון
 בכמה אופנים רק השני אינו יכול להניע למנוה כי כבר
 זכה בה הראשון כמבואר בל"ח סי' קכ"ג סעיף י' וכלשאר
 ראה הזני שאינו זוכה בדין הלך ופייע להרשאון בחמון
 שיחמול על זכותו וגם נתן לו ככתב בפני עדים וכש"ח
 שחמול על זכותו ואינו חפץ כלל שילך שום אדם לכ"הכ
 שלו ולהרשאון יש לו כנים שהיו פורעים עד הנה עבוד
 אכיהן מס לשררה יר"ה וגם פרעו עבוד אכיהן רווחים
 שהי' קייב אכיהן עד הנה כי אכיה' כתב הכית הזה לנדוני'
 שלהם מהיום ולאתר מיתה וחששו שחא יטרפו הבע"ח
 הכית הזה כשכיל חזון לכן עשו זאת כדי שנשאר להם
 הכית לאתר מות אכיהן והנה עושנים הכנים הכ"ל הלא
 הכית שלמו הוא וק"כ גם הכ"הככ שלנו הוא ויש לנו כל
 זכות שהי' לאכינו ולקין לו כח למחול זכות זה ע"כ טענותיה'

תשובה

דין זה דאינו ראוי לשנות הב"הכ בבית
 אסר ינא לן הציניא דס"פ הגיזקין דף
 ס' ע"כ דהנן מערכין בבית ימן מפני דרכי השלום והקש'
 הש"ס מ"מ טילימא משום כבוד והא היא שיפור' דהוי
 מעיקרא בי' ר' יהודה ולכפוף בי' רבה וכו' אלא חסום
 שדא ופי' רש"י שיתמדו את בני החצר שמתלטלים בלא
 עירוב עכ"ל - ונ"ל כשיחמדו על כך יבואו לידי מחלוקת
 דלכ"ל למה תני בחתני' מפני דרכי שלום אצ"כ דעיקר
 הטעם מחשש מחלוק' וכ"כ בעל ת"ט כהר"י ותוס' פירשו
 שיתמדו את בעל הבית שגכך הצירוב ולכך לא הוכח
 הצירוב בביתו והנה לפי מ"ע חק' פשיט' דיכול למחול

דמידי הוא טעמא אלא משום חסד דידי' וכיון דהוא עצמו
 אינו מקפיד ע"ו למה לנו נקפיד יותר ממנו - ואפילו
 לפי פרז"י דחשמת לכאורה אע"ג שהוא אינו מקפיד מ"מ
 אכן הוי לן למיתש למחד אחרים אבל אין זה סברא כלל
 מדה דאפי' בעירו' א"כ הוא ככה"ב דהוא אינו מקפי' אין
 לנו מוסשין על אחרים דלכ"כ ה"ל להפוקקים לחבד זה
 בפירוש גבי עירוב - הנם טי"ל להפוקקים אולי נפשי'
 חוספת מ"מ קשה על המתני' למה לא תנן דנחט טפי
 דאפי' אם הוא מחול על זה אפ"ה אין מערכין לא בבית
 ימן ואכ"י אה"ל דבעירוב הוי דינא הכי דמוששין למחד
 על אחרים ולא מהני מה שהוא אינו מקפיד מ"מ בב"הכ
 אין הדין כן דכשלמא בעירוב סמוכס במקו' מונכס סייד
 מפיר חסד משא"כ כ"הככ שהוא דבר מפורסם לרבים
 שיש להם ב"הכ אחר חתי חסד איכא בהא וכיון דנסתלק
 טעמ' דתעד לא חייס כלל למחלוק' אחר דהא חזינן דש"ס
 לא קאמר דחייס למחלוקת אלא חכס טעמא דתעד וצו
 מפני חשש מחלוקת אחר לא קאמר הש"ס :

ומה שטענו בניו שהמה ראויס לזכות זה כיון דנכתב להם
 הכית מהיום ולאחר מיתה גם זה אינו כלום דהא במהיום
 ולאחר מיתה משמש גוף מהיום ופירות לאתר מיתה וק"כ
 זכות זה הוה כפירות ועדיין לא זכו בו כמו שום זכיה
 וכיון דהוא מחול על זכותו מאין יזכו המה - דודאי הא
 מילת' דמי' לפירות חלושין שיש רשות ביד האב להפקירן
 ולעשות בהן מה שברצונו ואפי' אי תימא דהוי כפירוס
 המחזירין לקרקע שזכו בהן בניו לאתר מותו אפי' כסמכר
 האב זכותו לאתר וכמ"ש ש"ע ח"מ סי' רנ"ו מ"מ בכידון
 דידן לא סייד לומר כן - דהא בדבר מצוה לא סייד ירוס'
 ומכירם וזה מבואר מת"ש המרדכי בס"פ המובל והביאוהו
 הכ"י בל"ח ס"ס קכ"ג וו"ל כ' המרדכי בס"פ המובל על
 ראובן ושמעון שהיו להם ירושה סאין פוס אדם דשאי
 לבנות דבר ככ"הכ וולתם ועתה בא ראובן למכור חלק
 ירושתו לאחד מעשירי העיר והשיב ר"מ נראה דלאו כל
 כמינו' שהרי לא השליטו הקהל על אוחו מצו' לא אוחו
 ולרעו אבל לא למכור לאחרים והביא ראי' לדבר עכ"ל
 וראייתו הוא מדאינו מורים דבר מצוה כ"ס שאינו יכול
 למכור דבר מצוה ע"ש ועוד הביא ב"י בס"ס הנ"ל בס"ס
 המרדכי וו"ל כהב המרדכי בס"ס בני העיר לענין יין
 הכדל' כל מי שיתן יוחר לנדקה הרי הוא זכה ולא סייד
 ירושה במנות עכ"ל ולענ"ד ינא לו זה מהא דק"ל טובס

בעזהשי"ת

ספר

שאלות ותשובות

מנחת יצחק

חלק שלישי

ברורי הלכות העומדות על הפרק ונחוצות למעשה
בארבעה חלקי השלחן ערוך
ובתוכו גם ביאורים וחיידושים בכמה ענינים וסוגיות הש"ס ופוסקים

מאת

רבינו הגדול מרא דארעא קדישא רשכבה"ג
כ"ק מרן יצחק יעקב ווייס זצלה"ה זי"ע
רב ואב"ד לכל מקהלות האשכנזים עיה"ק ירושלם תובב"א

נדפס לראשונה בשנת תשכ"ב לפ"ק ע"י מרן המחבר זי"ע

ועתה פנים חדשות באו לכאן במהדורת פאר זו
אשר סודרה מחדש באותיות מאירות עינים
עם תיקון כל הטעויות ושגיאות הדפוס שחלו במהדורות הקודמות

יוצא לאור ע"י בן המחבר
הרה"ח רבי ישכר דוב ווייס שליט"א

שנת תש"ע לפ"ק
פעיה"ק ירושלם תובב"א

סימן סד

בנרון טבילת עזרא בבריכת הרחצה

(ב) והנה באמת מטעם הנ"ל, אימא נחל אשכול (ה' תפילה וק"ש פ"א [דף ב' אות א'] שהוצא במהרש"ם [בדעת סי' פ"ח] שדברי כת"ה) לצד להקל אף בטבילה צתוך כלי, כיון דהוי פלוגמא דאמוראים (בזרכות שם [כ"ז ע"ב]) יש לנו למחל לקולא בתקנתא דרבנן עיי"ש, אבל בזה בודאי א"א לזו מדברי המג"א שזנוים ע"ד הראב"ד [הלי' זרכות פ"ו ה"ה], ומש"כ הנח"א שהראב"ד לא כוון אלא להשיג על הרמז"ם שכתב שאין טבילת ידים בשאובין, וכחב הראב"ד שאינו כן, שהרי יש טבילה לצע"ק בשאובין, ולרווחא דמילתא נקיט בקרקע עכ"ד, על זה יש לומר, דאף אם יש לומר כן דברי הראב"ד, אבל דברי המג"א מוכרחין מדברי השלחן ערוך (או"ח בסי' קנ"ט סעי' ז') וכמ"ש המג"א (שם ס"ק כ"ח), שעל מה שהביא בצ"ע (שם סעי' ט"ו) את דברי הראב"ד דמטבילין הידים בשאובין שנקרקע, ע"ז כתב המג"א אבל בכלי שנקרקע לכ"ע פסולין כמו שכתב (בסעי' ז'), (ועי' שם [בסעי' ח'] דאף במחוצרת לקרקע ל"מ טבילה), והיינו מדלל הביא שם דעת הראב"ד דטובלין אף בכלים, והרי ש"מ מזה דבכלים אף להראב"ד אין מטבילין הידים, וא"כ ע"כ גם בצע"ק הדין כן דהרי הראב"ד יליף זה מזה, אבל עכ"פ אין להוסיף חומרא על חומרא, ולומר דאף בכלי שקבעו ולבסוף חקקו יפסל לטבילת צע"ק.

ג) **אמנם** ראינו צדיאור הלכה (סי' קנ"ט סעי' ט"ו קוד"ה ולהראב"ד) שכתב בזה"ל, ודע עוד לפני מה שהגר"א מפרש לעיל (בס"ח), דמחוצר לקרקע היינו שקבעו ולבסוף חקקו, ע"כ לדידי' צבעל קרי אסור בכלי אף באופן זה, ולהכי אסור בזה ג"כ לענין נטילה עכ"ל. הרי עומד לנגדנו שיטת הגר"א, לפני דברי המשנה ברורה, מחמיר אף לענין צעל קרי לטבול בכלי שקבעו ולבסוף חקקו, אבל ככ"ז פשיטא, דאף דלריך לחוש לשיטתו כל היכא דאפשר אבל היכא דלא אפשר שאני.

ד) והנה בדבר דברי הירושלמי שהביא כת"ה בסוף דבריו, דאימא שם (בזרכות פ"ג סוף ה"ד), אמר ר' ינאי שמעתי שמקילין בה ומחמירין

ב"ה יום ועש"ק בהב"ח מ"א למבניי תשכ"א לפ"ק, מנשסתר יצ"ו.
שוכט"ם לכבוד הגה"צ המפורסם לפאר ולתהלה פה"ק וכו' וכו' כש"ת מוה"ר חנניא יו"ט ליפא טייטלבוים שליט"א אבד"ק גירבאטור וכעת בברוקלין יצ"ו.
את גי"ה במגילה עפה לברר הלכה למעשה, בנרון האנשים הדרים בימי הקיץ בין ההרים, רחוק ממקוה כשרה, ורוצים לקיים טבילת עזרא, ובמקום ההיא איכא מקום הרחצה, הנקרא סווימינג פאול / בריכת שחיה/, דהוא כעין כלי גדולה עד מאד, הנעשה מחתיכות מתכת ביחד, ושופכים לתוכו מים שאובים ע"י פלומפ מוואסערלייטונג /משאבה מצנור מים/, ונעשה כך שהמימות מתחלפים מעצמם אויטומאטיש /אוטומטית/, והשאלה הוא אם ראוי לטבילה בשביל טבילת עזרא, דהא המה שאובים לגמרי, וכלי הקבוע בקרקע, ואולי היא מקבלת טומאה עכ"ד.

א) **76** והנה שפיר כתב כהד"ג לזכר, דמשום שהמה שאובין ל"ה שום חשש, דשאובין כשר לצעלי קריין, וכמבואר (במשניות דמקואות פ"ח מ"א) [וזרכות דף כ"ז ע"ב] וכן (בז"י או"ח סי' פ"ח ובמג"א שם [סק"א]), אבל עכ"פ זריכים להיות בקרקע, וכמ"ש (במג"א סי' תר"ו ס"ק ט') ובמחלית השקל שם ובסי' פ"ח ובהגהות הרעק"א שם), ובנד"ד יש חשש כלי, אכן כיון דהוי כלי שקבעו ולבסוף חקקו, דלפסק הטור והש"ע (ביו"ד סי' ר"א [סעי' ל"ו]) ל"ה דין כלי ככה"ג, אלא שהנוצ"י מחמיר בטבילה דאורייתא, אבל בטבילה דרבנן גם הוא מיקל, וטבילת עזרא ל"ה חמיר יותר מטבילה דרבנן עכ"ד, ודבריו נדקו מאד, (ועי' מה שהארכתי בזה בספרי חלק ראשון בקונטרס מקוה טהרה ובשאמ"ק), דמהאי טעמא כתב הבי" (שם [או"ח] סי' פ"ח), במה דבעי ר"פ (בגיטין ט"ז ע"א), תליו בטבילה ותליו בנ" קבין אם מהני לצעל קרי, וכחב הבי" שם, כיון דטבילת צעל קרי "תקנתא דרבנן", אזלין לקולא בספיקא דר"פ, וא"כ מכ"ש בנדון דידן דיש לומר כן.

זה, וכל המחמיר זה מאריך ימים בטובה, מקילין זה לרחוק צמים שאובים, מחמירים זה לטבול צמים חיים עכ"ל. הנה משם מוכח רק דמים חיים חשובים יותר מטבילה בשאובין, אבל מטבילה צמי גשמים, חשובים יותר מטבילה בשאובין לא מוכח, אבל בהגהות מראה כהן (בזכרות שם דף כ"ב ע"א), ראיתי שהביא מזה"ג (זה' זכרות כד"ב מדה"ס דפוס ווארשא), שכתב לפרש הא דר' ינאי שמעתי שמקילין זה, היינו מסתא צמים שאובין, ושמעתי שמחמירין זה, היינו דמאריכי טבילה צמי מקוה דוקא עכ"ל. וע"ז כתב הג' הג"ל, דלפי דעתו נריך להחמיר לטבול צמי מקוה דוקא וכו', וע' כצ"י (או"ח סי' פ"ח) שכתב בפשיטות דכשר אפילו צמים שאובין, והביא כמה ראיות לזה עיי"ש, אכן לפי דברי זה"ג הג"ל ראוי להחמיר עכ"ד. וז"ע דלמה לו להביא ממרחק לחמו, ולא מדברי רש"י (שם במקומו) דפי', שמקילין זה במרחצאות או בנתינת ט' קבין, שמחמירין זה בארבעים סאה עכ"ל. והנה במרחצאות היינו בשאובין כדאיחא שם כש"ס אח"ו, אפשר במרחצאות, א"ל רב חסדא וכי יש טבילה בחמין, ועי' (במעניני דף י"ד) [י"ג] ע"א) דהיינו בשאובין, ועי' במראה הפנים (ירושלמי שם), ואדרבה מדברי הבה"ג דכתב "מסחא" צמים שאובין, ומסחא פירושו רחילה, שהיא הלשון שהשתמשו זה כל פוסקים הראשונים, לענין ט' קבין עי' בדבריהם, א"כ י"ל דרז"ל רק שמקוה נכון יותר מבט' קבין, אבל לא שיהי' חילוק בין טבילה בשאובין או במקוה כשרה, אבל מדברי רש"י מוכח שפיר, — ומש"כ בירושלמי צמים חיים כנ"ל, עי' במראה הפנים שם שכתב הטעם מפני גודל הגדר, כדמשמע מהאי עובדא דא"א, והי' להם מנהג חומרא בטבילה זו יותר מחומר א"א וכו' עיי"ש, א"כ כ"ז ל"ש בזה"ו, ואנו חוזרין לעיקרא דדינא, דבדאי מהני אף לכתחילה במקוה של מי גשמים עכ"פ.

← T ה) והנה בתשו' מאמר מרדכי (שם סי' א' ז'), כמה שדן שם אם פוסל חנינה בטבילת עזרא, הביא מהא (דיבמות דף מ"ה ע"ב) מי לא טבל לקריו, ואם אינו פוסל חנינה בצע"ק, דלמא הי' עליו דברים החולאים וטבילת גר נריך להיות בלא חנינה, כדאיחא (שם דף מ"ז ע"ב), ושם (בסי' ז') הקשה מהא דבצע"ק סגי בט' קבין ובנתינה, והא ודאי ל"ה גר,

וכתבו ליישב עיי"ש, ולכאורה זע"ג, דאיחא לא הקשה ג"כ משאובין דכשר לצע"ק, ולחד מ"ד אף בכלי כשר כנ"ל דלא מהני לטבילת גר, וראיתי באמת במנחת חינוך (מנוה ק"פ) שהקשה כן משאובין, ולחד מ"ד אף בכלי כנ"ל, דמהני בצע"ק ולא בגר, והניח זצ"ע, וכתב שהיא קושיא עיומה עיי"ש, (וראיתי בס' נדפס מחדש בשם טהרת המים, שהעיר (בגליון כדרמ"ב מדה"ס), על הא דאין פוסל שאובין וגם לא חנינה להשע"ת (בסי' פ"ח), מהא (דיבמות) הנ"ל, ולא ראה שכבר הקשה כן בנוגע חנינה, בתשו' מאמר מרדכי, שמשם המקור לדברי השע"ת הנ"ל, ובמנ"ח שם בנוגע לשאובין כנ"ל), אבל חמוה על המאמר מרדכי שלא הקשה משאובין כלל.

ו) והנראה לענ"ד בזה, עפי"מ דאיחא בנחל אשכול — שם ליישב, מה דבמתני' (דמקואות [פ"ח מ"א]) הנ"ל איחא מקוה לענין טבילת צע"ק, ותיקשי על המ"ד (בזכרות) דאף בכלי שרי, ותי' דמקוה דנקט הוא משום שדיבר בזהו, שלא שכיח כלי גדול לטבילת כל גופו עיי"ש, וי"ל עוד בזה, עפי"מ שכתב בתשו' שו"מ (מהדורה ג' ח"א סי' קכ"ג) לדחות בחזק יד, את אותם שרוצים למחות באנשים, לבלתי לכה אל המקוה שהנשים טובלות שם, משום שהנשים השאונות לא ירצו לבוא אל המקוה, וכתב בחו"ד בזה"ל, ואני מוסיף שאם לא ילכו אנשים למקוה, מי יגיד אם אולי נתקלקל איזה דבר במקוה הנריך תיקון, ונשי לאו דיני גמירי לדעת הקלקול שיוכל לפסול המקוה, ואנשים חסידים ואנשי מעשה המה מודיעים את אשר יארע בהמקוה עכ"ל. והרי לפי"ז יותר נכון שלא יהי' מקוה מיוחדת לאנשים בפני עצמן, אלא שהאנשים ילכו לטבול במקוה של הנשים, (ואף דכעת חששו לזה בכמה מקומות, לעשות מקוה מיוחדת לאנשים, שלא ליתן פתחון פה להנשים השאונות, מ"מ אין חימא אם בזמן הש"ס, עדיין לא הי' מקום לחשוש שהנשים יזולו בטבילה ח"ו, משום שהאנשים ילכו ג"כ במקוה זו), וזה לא קשה מידי, דשפיר אמר בש"ס (דיבמות) מי לא טבל לקריו, דאין לחשוש דלמא טבל בשאובין, דדיבר בזהו שאין מקוה מיוחדת לאנשים, אלא טבלו במקוה של הנשים, וא"כ ל"ה שאובין וכשר גם לטבילת גר, (ועוד י"ל עפי"מ דאיחא בשל"ה (יומא עמוד התשובה דף רכ"ח ע"א

שכתב דנעשה כך שהמימות מתחלפים מעצמן
 אויטומאטיש, א"כ בודאי יש בזה ענין של זוחלין, ויש
 להעיר אס כשר גם זוחלין בצע"ק, והנה מהמג"א
 (שם בס"י קנ"ט אות כ"ז) והמחלית השקל שם מוכח
 דפסול צוחלין, וכמו שהעיר בזה בתשו' מחזה אברהם
 (ס"י י"ג) כמה שפלפל בזה עם הגאון מוה"ר מאיר
 אריק ז"ל עיי"ש, וכן ראיתי בתשו' זכרון יהודה
 (מהרב הגאון מסאטמאר ז"ל, [ס"ב] ס"י ס"א),
 מש"כ להרב הגאון בעל ערוגת הבושם ז"ל, בצעין
 שאלה דנדון דידן, לטובל לטבילת עזרא במרחץ
 בארטפעלד "בקהלטוואסער-אנשטאלט", שהמים
 מתחלפים אויטומאטיש והוי זוחלין, ולהבעל ערוגת
 הבושם ז"ל, הי' נראה להקל לטבילת עזרא, והוא
 העיר עליו מדברי הב"י והש"ע גבי נטילת ידים (שם
 ס"י קנ"ט) הג"ל עיי"ש, וכפי זכרוני נמצא מזה ג"כ
 בתשו' ערוגת הבושם (או"ח) אבל אין לפני כעת, ועל
 כן יש לצרר אופן התחלפות המים, ופשיטא שאין
 להחמיר בזה בכל החומרות, וצויתר באס אי אפשר
 בענין אחר, ומחמת שקרוב הזמן שאין להצטרר יוצא
 בקולמסו הנני מוכרח לקצר.

ובזה הנני ידידו דושה"ט כל הימים, וחוחם בכל חותמי
 צרכות,

יצחק יעקב ווייס

ד"ה כל אדם) דט' קצין לא מהני אלא משום טהרה,
 אבל משום תשובה אינו יוצא בט' קצין, אך מעין ובור
 מקוה מים יהי טהור עיי"ש, ומוכח מדבריו, דלתשובה
 אף במקוה של שאובין לא מהני, ואך מעין ובור מקוה
 מים יהי טהור כנ"ל, וא"כ הרי היו צריכים לתקן גם
 בשביל אנשים מקוה כשרה, וממילא היו טובלים גם
 לקריין במקוה זו, וכל זה כמה ששיך למקוה, אבל
 לעשות חפיפה וסריקה וחתיכת הנפרנים וצדיקה כל
 הגוף משום חפיפה, זה ל"ש למקוה אלא לטורח גופו,
 ושפיר י"ל דלא עשה כן אס אינו מחויב, או דלמא לא
 הלך למקוה, ורק בנתינת ט' קצין, זה קשה שפיר, ועל
 כן לא הקשה במאמר מרדכי רק מזה וז"ל כמ"ש שם.

ז) ובד"י עברי בדברי כהד"ג ראיתי שיש להעיר מאד,
 על מה שכתב בלחם ושמלה (בס"י ר"א)
 בשמלה ס"ק ט"ז אות ד' וס"ק כ"ג) והביאו כח"ה,
 שהוכיח מדברי המרדכי (פ"ב דשבוטות [ס"י
 חשמ"ה]) בשם רבינו יואל הלוי, ומדברי רש"י (חגיגה
 דף כ"א ע"ב וגו' דף ל"ח), דאין פסול בטבילה
 בכלים אלא משום שאובין עיי"ש, דא"כ מה יענו למה
 שחלקו (בצרכות [דף כ"ב ע"ב]) שם, לענין טבילת
 צע"ק בין שאובין לכלי, והלא היינו הך, וז"ע"ג.

ח) ומה שיש לעיין בנוגע לנדון דידן, וחידוש על
 כהד"ג שלא העיר כלום בזה, דהלא לפי מה

סימן סה

אודות לצרף למנין נשוי נברית

הנה כבר מפורש בתשו' חכם נבי (ס"י ל"ח) שאין
 לצרפו, שכתב שם בזה"ל: ואס יטעון הטוען
 והא קיי"ל דמותר להתפלל עם העבריינים כל זמן שלא
 נידוס בפירוש, תשובתו, דעד כאן לא אמרינן הכי אלא
 בעובר לפרקים, אבל העושים ציד רמה בשאט נפש
 ופורקים מעליהם עול מצוות אפילו מזה אחת קלה
 הרי הוא מאותן שאין להם חלק לע"ה כמ"ש הרמב"ם
 בהל' תשובה, וכחכ ז"ל בריש חולין שהעובר על מצוה
 אחת שחייב עליה מיחה אף שאין צידינו לדונו עמה

ב"ה יום א' ה' אדר ב' תשי"ט לפ"ק מנשסתר יצ"ו.

לכבוד הה"ג מוה"ר אלכסנדר ק"ב נ"י רב דק"ק
 בלפסט יצ"ו.

אחד"ש.

הנני לתשובת יקרתו בדבר השאלה אם יכולין
 לצרף למנין עשרה או לכל דבר שבקדושה מי שהוא
 נשוי נברית.